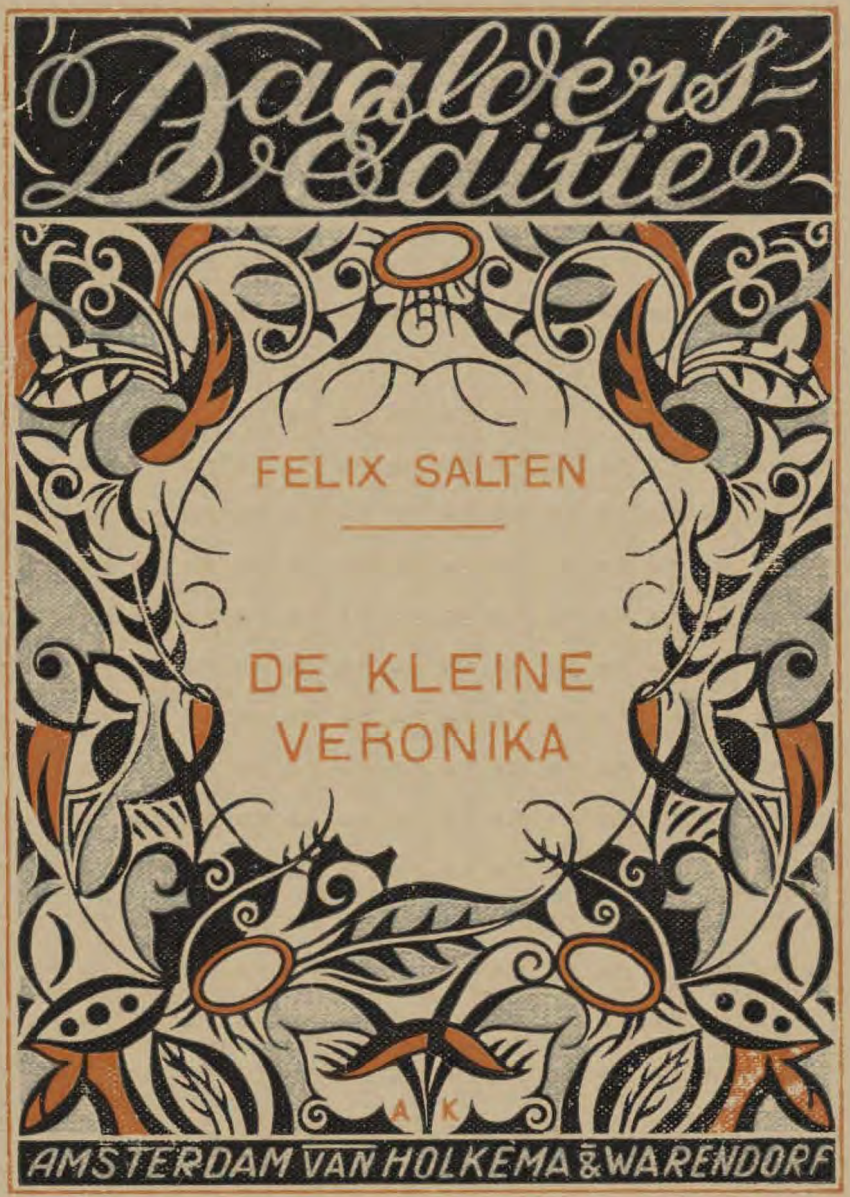
Daalders Editie
FELIX SALTEN
DE KLEINE VERONIKA
A K
AMSTERDAM VAN HOLKEMA & WARENDORF

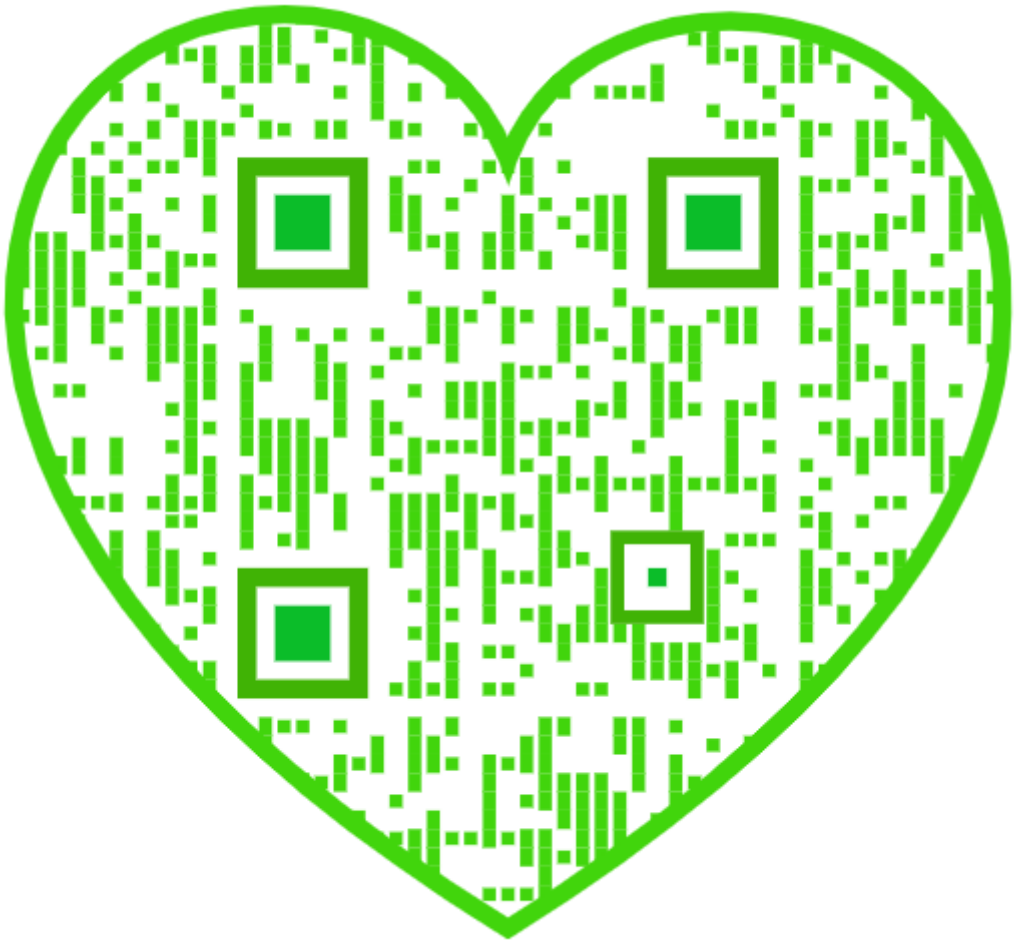

DE KLEINE VERONIKA

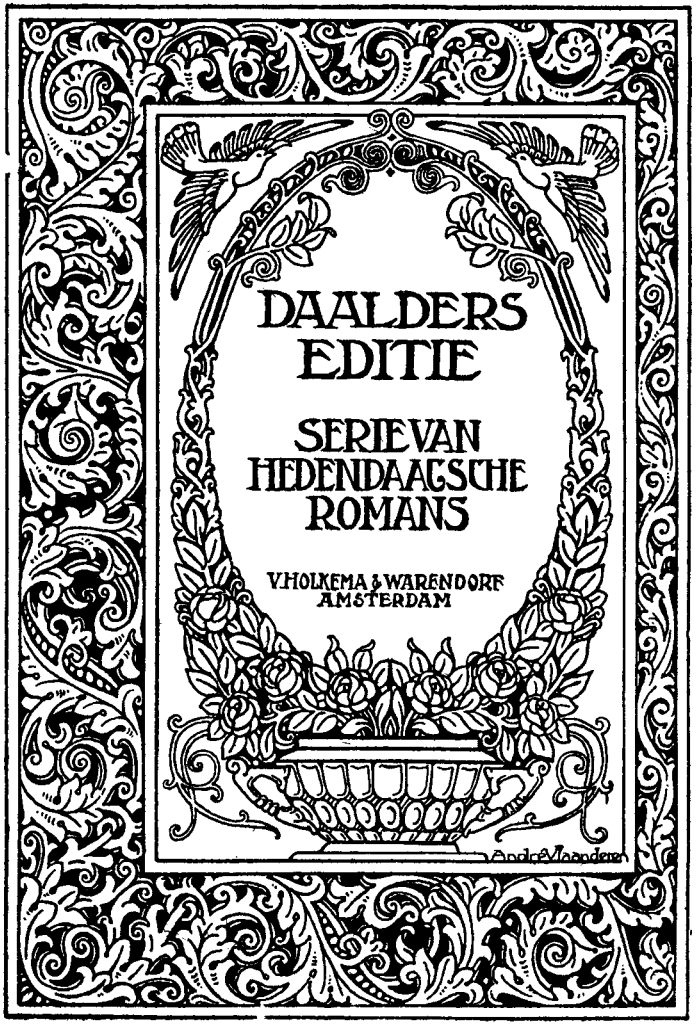
DAALDERS
EDITIE
SERIE VAN
HEDENDAAGSCHE
ROMANS
V.HOLKEMA & WARENDORF
AMSTERDAM

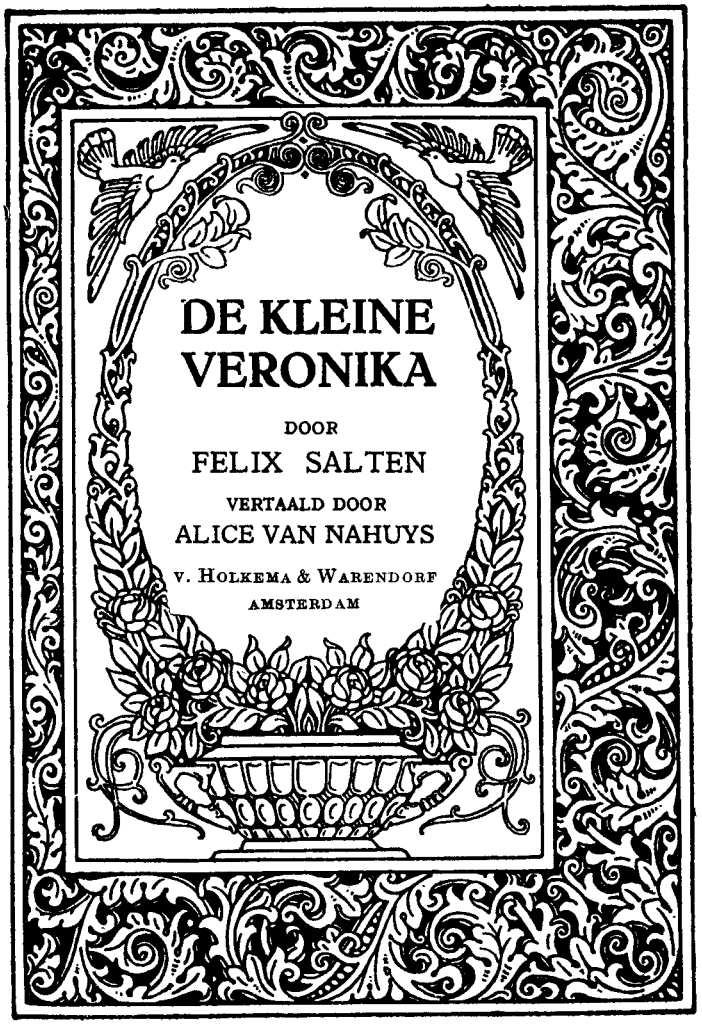
DE KLEINE
VERONIKA
DOOR
FELIX SALTEN
VERTAALD DOOR
ALICE VAN NAHUYS
v. HOLKEMA & WARENDORF
AMSTERDAM

DRUK: H. VEENMAN EN ZONEN - WAGENINGEN

In de dorpskerk zongen de kinderen.

Het was avond. Doch de wit-gekalkte muren hielden het licht hierbinnen nog vast, en, alsof de lentedag zich gedrongen voelde bij de kinderen te verwijlen, sloop hij slechts noode weg. Eerst lag hij nog aarzelend op de licht-gele houten banken. Toen steeg hij met de hooge, ijle klanken van het lied, dat de kinderen zongen, mee, langzaam langs de pilaren omhoog. Treuzelend bleef hij in de boogramen hangen, waar hij met de beschilderde ruitjes een vurig spel begon en eindelijk, nadat hij al de gekleurde vensters tot een fel en plotseling opglanzen had ontstoken, schitterend en vonkelend afscheid nam.

De kerk was zonder eenigen sier. Alleen het Heilige Altaar glinsterde van goud en zilver, en de oude beeltenis van de Heilige erboven gloeide in een diep accoord van vol-donkere, weelderige tinten. Frisch gebladerte omrankte de tafel des

Heeren aan twee kanten en het witte kanten kleed dat erover lag, liep als een licht lint van bouqet naar bouqet. Onder het loover vandaan schoten in overvloed bloemen en bloesems te voorschijn. Een opengesprongen rhododendron. Witte acacia's, die neerglijdende droppels was geleken. Bevallig knikkende foksia's, diep-blozend met gebogen hoofdjes. Purperen gladiolussen. Hoog-opgerichte zonnebloemen, schitterend als hostievazen. En in een lange streep bukten zich teer-blauwe vergeet-mij-nietjes deemoedig onder het tabernakel.

In een dubbele rij, rechts en links van het heiligenbeeld, brandden op hooge zilveren luchters de kaarsen met zwakke lichtpuntjes, die, in elkaar vervloeiend, één lange gouden snoer schenen te vormen.

Ver over het altaar heengebogen lag de katechizeermeester, het hoofd in de gevouwen handen verborgen, in een mantel van zwaar brocaat gehuld, die, met geborduurde bloemen en heilige teekens bezaaid, de smalle schouders van den jongen priester met vorstelijke pracht omgaf. Twee passen achter hem, op het roode tapijt, dat de treden naar het altaar dekte, stond een

blonde knaap in een wit koorhemdje en zwaaide oplettend het wierookvat heen en weer.

Nu zweefden, in snelle, dunne zuilen, de wierookwolken omhoog, lagen om het beeld als grijze nevelflarden, en de madonna scheen er liefelijk doorheen, als had de hemel zich geopend.

De kleine Veronika staarde onafgewend in dit gelaat en zong de heilige, glimlachende vrouw daarboven haar lied toe. Achterover geleund zat ze in de eerste bank, hield haar gebedenboek in haar handen, maar haar oogen gingen omhoog, naar het gelaat der heilige en daaroverheen naar de witte duif, die om haar hoofd zweefde. Luid zong ze met haar dunne stemmetje en hoorde zich zelf heel duidelijk onder alle anderen en had het gevoel, alsof het zoo heel goed was, alsof zij van al de andere kinderen nu de allereerste was. Want nu was zij immers uitverkoren, en morgen zou ze daarheen gaan, waar de heilige geest met zijn wieken haar voorhoofd zou beroeren.

Boven, tegen het dak der kerk scheerden een paar zwaluwen heen en weer, vlogen vertrouwelijk lager en zwaaiden dan opeens weer omhoog en gedroegen zich als de verlangens der biddende kinderen, die nu belichaamd

opfladderden en tegen het kerkdak aanstootten.

De kleine Veronika hoorde hun kort getjilp als zacht en haastig geroep door het zingen heen.

Ze ademde den dauwvochtigen geur der bloemen in, den lauwen wierook, die van het altaar kwam, en glimlachte. Ze dacht veel verder dan de kerk, en alsof de muren doorzichtig waren, zag ze buiten de akkers en de weilanden en de vriendelijk glooiende wijnbergen van haar dorp. En verder blikte zij nu vanuit haar bank dan men ooit van de hoogten van het innig-vertrouwde landschap in staat was te zien. Ze zag in een groen dal, dat ze niet kende, met een groote rivier, die zilverig en plechtstatig in de diepte voortstroomde. Maar heel in de verte, al bijna heelemaal wegdoezelend, stond een groote hooge kerk met wijd-geopende, reusachtige poorten. Daardoor zou zij naar binnentreden. En over heel het land lag een helder geklank als klokgelui. Een hoog gevoel van gehevenheid ging in haar open, en haar vrome hoop sprak het uit: Alles is dichtbij, nu....

Toen keek de kleine Veronika weer naar de madonna en knikte haar toe, dankbaar en verzoend. In het vorige jaar was het heel ernstig tusschen haar beiden geweest. Toen had ze snikkend voor het beeld op haar knieën gelegen en om een peet-

tante gesmeekt, die haar mee naar Weenen zou nemen, haar een witte jurk schenken en naar den Dom zou leiden, waar de aartsbisschop de kinderen het vormsel toediende. Destijds had ze weer niets gekregen en het was al de derde zomer van haar wachten. Toornig was ze toen voor het Mariabeeld gaan staan en had de heilige onder tranen de vriendschap opgezegd: Als ge me niet lijden moogt, dan wil ik ook van u niet langer houden.... Ik kan er niets aan doen, het is alleen uw schuld!

Langen tijd bleef Veronika heel ongelukkig door dezen twist, ging pruilend naar den heiligen Florianus, die op een klein zijaltaartje stond om te bidden. Maar, in goud gekleed en met zijn streng gelaat, bleef hij haar vreemd en kon haar niet winnen. En later nog, nadat de boete al gedaan was, die de katechizeermeester haar voor het zware vergrijp in de biecht had opgelegd, had ze het niet gewaagd de oogen naar de madonna op te slaan. Maar vandaag zat ze in de eerste bank en terwijl de kinderen zongen, hief zij haar blikken op naar de lieve vrouw en deze glimlachte evenals vroeger. Het was een gelukkig weerzien. Veronika vouwde haar handen: Wees gegroet, Maria, en ik dank u omdat ik naar tante Rosi

toe mag, dat zij zich over mij ontfermt. Gij zijt genadig....

Toen klonk het orgel met donderend geluid op en vloeide over haar heen, van achteruit de kerk rolde het geklank aan, dat voor zijn eigen kracht scheen te beven. En Veronika begon met de orgeltonen mee te sidderen, want in haar was de verwachting van ongekende dingen ontwaakt en groeide nu zoo sterk aan, dat haar polsen heviger klopten. Met beklemden adem staarde zij naar den lezenden priester. Hij had zich opgericht. Maar terwijl het orgel dreunde en de kinderen zongen, stond hij met gebogen hoofd, als overstelpt door de klankgolven, die allen tegen het altaar aansloegen.

Veronika merkte opeens, dat haar kouseband losging en haar kous meteen van haar been afgleed. Ze schrok, omdat haar aandacht nu ineens weg was. Een tijdlang zat ze stil, wilde weer meezingen en de kous vergeten. Maar ze voelde het vlugge afglijden en hoe koel het werd aan haar bloote been. Toen keek ze haastig en vragend op naar het beeld, en omdat Maria nog aldoor goedig glimlachte, gaf ze haar een vertrouwelijk wenkje en bracht het ongelukje weer in orde. Juist klonk het klokje en als betrapt kromp Veronika in elkaar.

Het gezang verstomde. Geruchtloos-stil was het in de kerk. Nog eenmaal trilde door het zwijgen de scherpe, vermanende zilverklank. Alle kinderen knielden neer en bogen de hoofden. Doch zij boog het hoofd niet neer, ze sloeg geen kruis. Ze keek naar het altaar, vol verlangen, opwinding en angst. Nu beklom de jonge slanke katechizeermeester rechtop de treden en bij elken stap dien hij langzaam en plechtig deed, klom ook de angst in Veronika op en streed met haar verlangen. Ze zag al, hoe zijn uitgestrekte hand het tabernakel opende. Nog een keer riep de klok, alleen Veronika sloeg de oogen niet neer. In haar was maar één verlangen: dat de katechizeermeester zich tot haar mocht wenden, opdat zij het allerheiligste in zijn handen zou aanschouwen. En nu keerde zich de priester tot de gemeente, keerde zich langzaam om, alsof hij nu onder een geweldigen last gebukt stond en in al zijn bewegingen belemmerd was. Wierookwolken warrelden omhoog en omzweefden zijn gestalte. En als een opgaande zon straalde de hostievaas over alle gebogen hoofden.

Alleen de kleine Veronika staarde met wijdopen oogen naar de heerlijkheid. Overweldigd door een grenzelooze devotie, voelde ze: Het is heel dichtbij!

Buiten voor de kerk bleef ze toen nog een poosje staan, terwijl de andere kinderen uiteen dwaalden. De schemering was al overal neergedaald en uit de hutten begonnen kleine lichtjes te schijnen. De jongen, die het wierookvat gezwaaid had, kwam haastig uit de sacristij. Hij was barrevoets en droeg zijn schoenen in de hand. Op het onverwachtst sprong hij op Veronika af, sloeg pal voor haar gezicht de zolen zijner laarzen luid knallend tegen elkaar, zoodat ze verschrikt in elkaar kromp. Hij lachte. „Adio, Veronika!" En holde weg. Vlak achter hem kwam de katechizeermeester. Zijn donkere jas en zijn hooge zijden hoed maakten hem nog slanker, zoodat hij zich als een smalle, zwarte streep tegen den witten kerkmuur afteekende. Veronika ging hem tegemoet en kuste zijn hand, die zooeven nog het allerheiligste omvat had. Van een diepen eerbied was ze daarbij vervuld en ze voelde de behoefte zich op de een of andere manier te uiten; maar tegelijk ook was er ontroerdheid in haar over iets en ze kuste nog eens hartstochtelijk de magere, warme, hier in de schemering zoo witte hand, zoodat de katechizeermeester dezen kus als een dringend verzoek opvatte en bleef staan.

„En wanneer vertrek je naar Weenen?"

„Morgen," zei Veronika, boog het hoofd achteroover en keek hem van onderop in de oogen. „Morgen — en overmorgen word ik gevormd."

„Pas maar goed op!"

„Ja, ik zal altijd goed oppassen," zei ze heel luid, en als bevrijd herhaalde ze: „Altijd!" want het was haar verlangen geweest deze gelofte voor een mensch uit te spreken.

„Je bent ook al een groote meid — je komt gauw van school, is 't niet?"

„In September word ik veertien...."

„Al veertien? Nu, dan ben je ook niet te vroeg met je communie."

Veronika begeerde zich volledig te uiten: „Ik heb zoo lang moeten wachten! Ik heb aldoor tot de madonna gebeden...."

„Ik weet het," zei de katechiseermeester en herinnerde zich opeens de oneenigheid der kleine Veronika. Ook haar schoot het oogenblik weer te binnen, en terwijl ze nu elkaar in de oogen zagen, ontdekte de een in den blik van den ander de verlegen herinnering aan dat voorval. De katechizeermeester knoopte hier zonder overgang aan vast: „Er is nog niets verzuimd, kindlief, je bent nu verstandiger geworden...."

Doch Veronika had de geschiedenis naar een anderen kant afgedacht: „Mijn tante brengt me naar de kerk," zei ze vlug. „Mijn tante is namelijk in Weenen.... Al sinds tien jaar, en het gaat haar heel goed, en ze heeft geschreven...."

„Ik weet het, Veronika, ik weet het," zei de katechiseermeester en wendde zich af. Veronika schrok en zonder te weten waarom, dacht ze, dat het onbehoorlijk was geweest, nu over haar tante te spreken.

„Ga maar gauw naar huis," zei de katechiseermeester mild en schreed langs haar heen.

„Ja, ja, ik ga al," antwoordde ze deemoedig, „geloofd zij Jezus Christus," en ze tastte weer naar zijn hand. Hij liet haar zijn vingers, zonder te blijven staan.

„In eeuwigheid....," hoorde zij hem mompelen.

Toen sprong ze fluks den zoetjes-glooienden weidegrond van het kerkhof langs. Weldra had ze den landweg bereikt, en nog een keer omkijkend, ontdekte ze den welbekenden steenen engel, die over den muur heen keek.

***

„Je jurkje is klaar," zei haar moeder, toen de

kleine Veronika de kamer binnentrad. Veronika liep met verheugde oogen naar het bed harer ouders, waarop de witte communiejurk uitgespreid lag. Ze stond versteld over de vele strookjes, over de blauwe steekjes en slaakte van zaligheid een klein, gelukkig gilletje, toen ze de sierlijke kanten gewaarwerd, die het lijfje bijna koninklijk versierden. Opgewonden keerde zij zich om naar haar moeder en was onthutst toen ze geen glimpje van feestelijkheid in haar gelaat zag. Haar moeder stond onverschillig, zooals alle dagen, in denzelfden blauwen boezelaar, met denzelfden kruislings over de borst geslagen rood wollen doek, en nam een pan van het fornuis.

„Kom, eten", zei ze, op haar gewonen, vermoeiden toon.

Veronika trad op de tafel toe, waar haar vader in zijn bruin, gebreid buis zat, den rug gebogen in een sterke kromming, waarvan ze de lijn zoo goed kende, als een droefgeestig, de kinderlijke opgewektheid gestadig verjagend silhouet. Zijn bierkruik stond voor hem, de kruik van aardewerk met de gebroken tuit, en hij sneed het brood dat hij at met een groot zakmes in allemaal kleine stukjes.... Ook hij had niets verheugds, zooals Veronika

één oogenblik verwachtte. Hij zat daar met zijn stilte gebiedende, verdrietige gezicht, waarvoor zij altijd grooten angst gevoelde.

De moeder zette het eten op tafel. En alsof het gelukkige, ontdane gezichtje van Veronika, haar, nu zij in den lichtkring van de tafel trad, een woord wilde af dwingen, zei ze tot haar man, terwijl zij naar de jurk wees:

„Dat is nu nog eens een pleizier, zeg."

Een gebrom was het antwoord, terwijl de vader vlug zijn lepel in de schaal stopte.

Veronika at en zag haar ouders daarbij aan. Ze keek in de kleine kamer rond. De latafel met de glimmende koperen ringen aan elke la was altijd de toevlucht voor haar verlangen naar schoonheid geweest. Daar stond bovenop een crucifix, verder het portret van den keizer, zoo raadselachtig achter het glas, dat het was alsof de oogenschijnlijk vergulde lijst, het rozige gezicht en de met ordeteekens bedekte borst uit één stuk waren en dat het heele werk nooit uit elkaar zou kunnen vallen. Daarnaast stonden rechts en links twee kandelaars van verzilverd glas, waarin uit kleurige papieren plooisels opstekend twee bleeke kaarsen staken. En nog een porseleinen kopje stond er, dat in sierlijk-

gekrulde gouden letters Veronika's naam droeg.

Veronika bekeek tevreden de welgeordende pracht, toen staarde ze voor zich uit op het witte, afgeschaafde hout der tafel en volgde tusschen andere, kleinere, een groote spleet, die langs de adering liep en in een kwastgat eindigde. Met deze spleet had ze altijd gespeeld en haar met zulk een hardnekkigheid de Donau genoemd, dat ook vader en moeder deze inkerving niet anders dan de Donau noemden. Werd er weleens bij ongeluk water gemorst — en om het kind dit onschuldige genoegentje te gunnen, had de moeder in vroeger dagen vaak opzettelijk het glas omgegooid — dan werd het in de spleet geleid, waar het als een vroolijk beekje lustig doorheen stroomde en vlug afloopend door het kwastgat op den grond drupte. Nu keek Veronika naar de Donau die opgedroogd was, daarna naar haar ouders en tenslotte naar de triestig walmende lamp, die met een zwart-gerookt blikken blindeerinkje aan de zoldering te bengelen hing. En opeens was het haar hier in de bedomptheid alsof dit alles hier maar tijdelijk zoo was, alsof alles in deze kamer juist voor een belangrijke beslissing stond en zonder er verder over na te denken, was ze ervan overtuigd, dat ze, uit Weenen

terugkomend, alles prachtig veranderd zou vinden.

„Morgen verwacht ze je, je tante," zei haar moeder.

Veronika zag op en glimlachte.

„Heeft ze geschreven, je zuster?" bromde de vader.

„Ja — vandaag.... die heeft 't goed."

„Zoo kan iemand 't ook makkelijk goed hebben.. Een blik van de moeder en de vader zweeg. Maar toen lachte hij en zei: „Zoo kan iedereen het krijgen...."

Veronika had vaak op deze wijze over haar tante hooren spreken en daarbij dan gedacht, dat ze zeker een zorgeloos, glanzend leven moest leiden. Zijzelf kon zich de afwezige, die niemand in het dorp sedert tien jaar ooit meer te zien had gekregen, nog maar heel vaag voorstellen.

„Niets dan zijden kleeren heeft ze....", had haar moeder eens gezegd, en daarbij had een ongewone eerbied op haar gezicht gelegen.

***

Boven, onder het dak, in haar kamertje, bereidde Veronika zich voor, om den nacht, die als een hindernis nog tusschen haar en de lang verbeide ver-

andering van alle dingen lag, door te brengen. Haastig had ze haar kleeren uitgetrokken en stond nu in haar korte hempje voor haar bed, streek vlug de kussens glad en glipte handig tusdig de koele, van de wasch nog vochtige lakens, als was ze bevreesd door het eigen gedraal het voortgaan van den tijd te belemmeren. Nu lag ze op haar rug en vouwde haar handen: Onze Vader.... daarna den Engelschen groet, dien zij altijd tot de moeder gods zond en bij welke woorden zij het gelaat van het beeld altijd zoo levendig voor oogen had. Vandaag zei ze nog vol innig geloof erachter: „Ik geloof aan god, den vader, schepper van den hemel en van de aarde...."

Maar wijl ze niet in slaap kon komen, begon ze in het donker een vertrouwelijke tweespraak met de heilige Maria, met god zelf, en kwam ten laatste in een vroolijk gesprek met den engel dien ze kende, die haar van over den kerkhofmuur had nagekeken, toen ze vanavond naar huis gehold was. Want dat was een buitengewone vriend van haar. Sedert drie jaar nu al lag de gestorven pastoor in de aarde, en sedert twee jaren bewaakte de lieve kleine engel oplettend, met bescheiden gevouwen vleugeltjes het graf van den vriende-

lijken ouden heer. Veronika herinnerde zich nog hoe zij hem den eersten keer gezien had, toen zij op een morgen uit school kwam en hij plotseling sneeuwwit op den met bloemen begroeiden heuvel stond, alsof hij zoo net pas uit den hemel was neergedaald. Zij had dadelijk een diepe genegenheid voor hem gekoesterd en op vele zomersche dagen allerlei vrome en geheimzinnige spelletjes met hem gedaan.

Nu bedacht ze opeens of hij morgen misschien ook naar Weenen zou vliegen, en ze stelde zich voor, dat hij daar al is aangekomen voordat zij den Dom betreedt, dat hij voor het altaar staat of bij het wierookvat, met bescheiden gevouwen vleugels en haar verwacht. Alle engelen komen morgen in Weenen, besloot zij meteen, en voor haar slaapdronken oogen schemerde het in de duisternis als van witte golvende gewaden, zoodat zij in slaap vallend haar bedje door scharen engelen omgeven zag. De kleine Veronika fluisterde nog, terwijl zij al half droomde. Doch buiten dampte de aarde in den kiemdrang van de Meimaand en een sterke geur stroomde van de weilanden naar binnen, in milde golven, als een warme geluidlooze adem.

***

Al meer dan een uur zat de kleine Veronika in den trein, en het was haar, alsof er oneindige verten tusschen haar en haar dorp lagen. Verrukt keek ze naar de vreemde heuvelen, die steil in de verte stonden, naar de vreemde weilanden en akkers, die met tallooze voren door het landschap liepen, en toen de trein uit het bloeiende dal snelde, was het haar, alsof hij zich in den stroom wilde storten, die in de stille diepte wegvloeide. De wereld ging voor haar open en begon haar van uit alle aardkluiten toe te roepen.

Toen ze het station Tulln aan de Donau verlieten, begon de zon sneller te dalen. Het avondrood aan den hemel verbleekte in enkele minuten en de rivier, die zooeven nog glanzend voorbijgevloeid was, hulde haar water in glinsterend grijs.

De coupé, waarin de kleine Veronika zat, was opeens met soldaten gevuld, die in Tulln waren ingestapt. Ook een fietser was ingestapt, een heel magere man met een zwarte trui aan, waarop van voren op de borst een groot monogram met geel garen was gewerkt, prijkte. Hij ging tegenover de kleine Veronika zitten, zag haar met bedroefde oogen als bewusteloos aan, zette zijn pet af en begon met drukke gebaren het zweet van voor-

hoofd en slapen te vegen. Veronika schoof dichter naar het raampje toe en staarde naar buiten op het in schemer wegdompelende landschap.

De trein begon harder te rijden en ze vernam het rollen der wielen, alsof het van verre, van den overkant der rivier kwam. Het rhytmische stampen en dreunen bracht bekende tonen in haar herinnering. De dorschvloer thuis in haar dorp schoot haar te binnen, en het scheen haar toe, alsof ginds op den anderen oever, waar de duisternis zwaar over de groene wilgen viel, menschen druk aan het dorschen waren. In het lawaai van den trein, dat haar omhulde, werden de gesprekken der soldaten verzwolgen en bereikten slechts als een onduidelijk gewarrel van geluiden haar oor.

De fietser zat tegenover haar, bekeek nauwkeurig zijn zakdoek, veegde er weer mee over zijn gezicht en was heelemaal rood.

Plotseling begon een stem te zingen, ruw, als met een krijsch. Dadelijk daarna vielen alle soldaten in. Het was een wilde, woeste melodie, die op de maat met de wielen meedreunde. Veronika voelde zich als door sterke armen vastgegrepen. Het verlangen werd weer in haar opengewoeld, maar dit

moedige lied dwong haar tot een vreugde vol vreemde voorgevoelens.

Buiten was het nu geheel donker geworden. Ze wendde het hoofd om en zag bij den zwakken schijn van het lampje tegen de zoldering de soldaten aan, die elkaar omvat hielden of hun dreigende vuisten ophieven en zich in zware rookwolken hulden. Ze zag in het halve licht de blauwe jassen met de roode tressen, de koperen knoopen op de petten vonkelen, de glimmende geweren flikkeren, zag de bruine, baardige gezichten, die lachten en goedmoedig tegen elkander knikten, en in dit tumult van krachtige en blijde gestalten werd zij door vroolijkheid aangegrepen, begon zachtjes mee te zingen, tot haar weer te binnen schoot wat haar morgen te wachten stond.

Toen zweeg ze en vlijde zich koesterend in haar droomen.

Later werd ze wakker van een verblindenden glans die in haar gezicht viel. Ze sloeg de oogen open, verward en slaperig. Daar lag de wereld buiten door duizenden en nog eens duizenden lichten beschenen. De soldaten waren weg, de coupé was leeg. Alleen de fietser stapte ongeduldig van het eene raampje naar het andere, zette ein-

delijk haastig zijn pet op en liep naar buiten. En daar reed de trein ook al een groote, daghelder verlichte hal binnen.

Veronika liep in den wirwar van menschen die uit alle waggons gestapt waren, hield met haar beide handen haar pakje omvat en zag niets dan het kleine gewemel, dat haar belette vooruit te komen, en den witten damp, die met luid gesis tegen het gewelfde dak omhoog schoot, zich boven snel tot wolken saamrolde en dan weer omlaagstortend zich als gevangen te weer stelde.

Nu pas viel het Veronika in, dat ze heelemaal niet wist hoe ze haar tante hier moest vinden. Ze keek beklemd naar den grond en een hevige angst begon haar te midden dier vele vreemden menschen te benauwen. Toen verdween opeens de reuk van steenkolen, olie en ijzer die om haar heen vloeide en ze voelde zich eensklaps door een heerlijken geur overstroomd —haar tante! En nu lei zich een lichte hand op haar schouder. Veronika schrok niet, bleef rustig staan en sloeg haar oogen op.

Een prachtige blonde vrouw boog zich met lachend gezicht over haar heen.

„Niet waar — jij bent het, mijn kind...."

Veronika zag haar verrukt aan, toen sprak ze zachtjes:

„Tante Rosi?"

„Ziezoo, dus dat is in orde...." riep tante Rosi en lachte vergenoegd.

Veronika stond nog aldoor op dezelfde plek en keek haar maar aan. Ze meende haar moeder te zien, maar stralender en jonger. Want het was hetzelfde haar, dezelfde groote bruine oogen waren het, alleen dat ze in opgewektheid glansden, en het was dezelfde mond. Ja, de stem klonk bijna zoo alsof haar moeder sprak, alleen zachter en voornamer. En Veronika, toen ze den prachtigen hoed bekeek, het geflonker van schitterende steenen en gouden kettingen, voelde afstanden, die haar geheimzinnig leken en die met het ontzag voor tante Rosi ook den eerbied voor haar moeder met een ruk verhoogden. Ze bukte zich en kuste vlug de hand dier mooie dame.

„Laat dat toch staan, kindlief," zei Rosi en was lichtelijk verward. „Laten we maar liever maken dat we thuis komen."

Veronika stapte naast haar voort, volkomen veilig en geborgen.

„Is dat je bagage?"

„Ja."

„Wacht even."

Rosi wenkte een man, dat hij nader moest komen.

„Hier — draag dat even naar het rijtuig."

Veronika stond verbaasd en voelde zich heel groot, toen nu de oude man, die een witten baard had en er erg streng uitzag, haar pakje achter haar aandroeg.

Toen zat ze naast haar tante in een open rijtuig en reed door lichte straten, die wemelden van menschen en voertuigen en het stadsgeruisch omhulde haar, zoodat ze er bijna door bedwelmd geraakte.

„Wil je je doekje niet afdoen?" vroeg Rosi, „het is immers zoo warm."

„O, dank u wel, dat hindert niets."

„Geef het toch maar liever hier.... zie je, kindlief, hier in de stad...."

Veronika rukte oogenblikkelijk haar rooden hoofddoek af en zat nu met haar glanzende haren rechtop en stil naast Rosi. Er werd geen woord meer gewisseld. Haar tante keek onophoudelijk om zich heen en nam de menschen op, keerde zich ook dikwijls om, om iemand na te kijken, en Veronika was tevreden dat ze stil mocht zijn.

De wagen reed nu over een deftig groot plein. Van de winkels gleed het licht tot aan het rijtuig, en men kon de gezichten der voorbijgangers zien, zoo licht was het hier. Veronika dacht dat hier feest werd gevierd en verwachtte van minuut tot minuut, dat ergens muziek zou opklinken. Een paar mooie vrouwen, die weelderig gekleed voorbij kwamen, groetten naar het rijtuig, wuivend met de hand. Tante Rosi lachte, knikte met haar hoofd en riep halfluid: „Bonjour!"

Toen zei ze tegen Veronika: „We zijn er dadelijk".

Het rijtuig reed een zijstraat in en plotseling verdween al het licht en het gewoel der menschen. Heel duister was het hier en hooge grijze huizen stonden aan beide kanten zoo vlak tegenover elkaar, dat de wielen zich er bijna aan stootten. Voor een donkere poort hielden ze stil. Van de trap af, uit de diepte van het huis, kwam schuchtere lampeschijn. Veronika zag in dit halfdonker weer een paar vrouwen, zag witte, wuivende veeren van de hoeden knikken, zag glimlachende gezichten, hoorde fluisteren en zijden kleeren ruischen.

Een der vrouwen zei, toen ze uitstapten: „Haha, daar is Roosje!" En een andere, die iets verder

stond, riep hen lachend toe: „Is ze daar, de aannemeling?"

Tante Rosi was uit het rijtuig gesprongen, had Veronika geholpen en gaf vriendelijk ten antwoord: „Natuurlijk is ze hier.."

Twee jonge meisjes, nauwelijks grooter dan Veronika, kwamen aangeloopen, met groote hoeden en waaiende lichte japonnen; ze bukten zich en zagen Veronika nieuwsgierig en vriendelijk in het gezicht.

„Ze heeft een knap gezichtje", riep de eene uit, terwijl ze zich weer oprichtte. Veronika leek het een schitterende ontvangst, door al deze mooie vrouwen te worden omringd: „Goeiendag", zei ze zachtjes.

Vlak bij de huisdeur stond een dame, die ontzaggelijk groot en dik was. Bewonderend keek Veronika naar haar op. Maar ze zei niets, zag haar alleen maar onverschillig aan en deed een stap op zij.

„Kom nu!" riep haar tante, en toen ze in de gang kwamen, stonden daar weer mooie vrouwen, met schitterende oogen, die tegen haar glimlachten. In een hoek bij de deur stond een heer met een hoogen zijden hoed en fluisterde met een meisje. Veronika hoorde haar luid schateren, toen ze bin-

nentrad. Toen waren de twee menschen stil, tot Rosi en Veronika voorbij waren. Op de trap liep tante voor. Het waren steile, kronkelende treden. Veronika klauterde verheugd achter haar aan.

„Ze heeft mooi haar", hoorde ze iemand zeggen. Ze keerde zich om. Het was de groote dikke dame, die breed in de huisdeur stond en haar nakeek.

Tante Rosi leidde Veronika door een wijde leege voorzaal, ging naar een deur en sloot die open. Toen traden ze alle twee een donker vertrek binnen. Een lauwe sterk riekende lucht vloeide om haar heen.

„Wacht even, ik zal licht maken", zei tante Rosi, ging naar de hanglamp, trok het lampje eruit en draaide het hooger. Een rooskleurige schijn goot zich uit over het vertrek en Veronika keek bewonderend om zich heen. Overal lagen donkere prachtige tapijten, zelfs over de tafel. Er stond een breede canapé tegen den muur aan, heelemaal met donkerrood fluweel overtrokken en alleen een wit bedkussentje glansde op den bloedkleurigen grond.

„Zoo, maak het je makkelijk, kindlief," zei haar tante.

Veronika wist niet wat ze moest doen.

„Leg je pakje toch neer. En maak het los."

Veronika maakte den knoop los, haalde haar witte aanneemjurk te voorschijn, haar witte schoentjes, de kousen, en tante Rosi hielp haar alles op de canapé uitspreiden.

„Nou maar, dat is keurig, hoor, echt keurig!"

Veronika glimlachte gelukkig.

„Hoe gaat het eigenlijk met je moeder, zeg?"

„Dank u, u moet de groeten hebben."

Ze sprak nog aldoor op fluisterenden toon.

„Gaat het goed met haar tegenwoordig?"

„Ja."

„Ik heb haar nu al in een heelen tijd niet gezien.... Mijn god, ik kan immers nooit weg uit Weenen.... Nou, en je vader?.... ook gezond?"

„Ja."

Veronika dacht bij deze vragen pas voor het eerst sinds haar vertrek aan haar ouders. Ze verwonderde er zich bijna over, dat er naar hen gevraagd werd, zoo ver leken ze haar nu en eigenlijk vreemd.

Een oude vrouw kwam de kamer binnen en bracht het avondeten. Een dik schepsel, met een erg rood, vet gezicht. Veronika verbaasde zich, omdat ze een hoofddoek droeg.

„Zoo", zei het oude mensch, „dat is ze dus?"

Tante Rosi deed juist haar hoed en handschoenen uit.

„Ja.... En wat zeg je wel van haar, Keetje?"

De oude vrouw had haar handen op haar buik gevouwen en trad nu heel dicht op Veronika toe.

„Nou, zoo een heel klein kind is dat niet meer," en ze nam haar nauwkeurig op.

Rosi keerde zich om:

„Nee, werkelijk.... Je bent al bijna een volwassen dametje."

Veronika keek van de eene naar de andere en zweeg.

De oude vrouw pakte haar onder haar kin met een heete vochtige hand.

„En mooi is ze ook," glimlachte ze, toen gaf ze Rosi een knipoogje en streek onverwachts met haar hand langs Veronika's borst: „Al heelemaal klaar!"

Rosi lachte:

„Nou, nou, zóó erg is het niet. Hoe oud ben je eigenlijk, Veronika?"

„Bijna veertien".

„Veertien? Nee maar, wat vergaat de tijd toch! 't Is ongelooflijk!"

Veronika voelde zich beschaamd.

„Andere kinderen worden al op hun tiende jaar aangenomen...."

„O, je komt nog best op tijd," lachte de oude vrouw en tante Rosi lachte mee: „Nee hoor — je hebt heusch nog niets verzuimd."

Veronika begreep het niet. Hoe konden ze daar nu zoo over spreken en lachen, alsof dat niet iets buitengewoons was? Was het leven niet anders sinds vandaag, sinds vanmiddag, sinds enkele uren al? En hoe zou het morgen dan wel zijn...

Terwijl ze aan tafel zaten, werd er geklopt. Rosi zei hardop naar de deur toe: „Ja? Wat is er?"

De oude vrouw riep vanuit de gang:

„Neem me niet kwalijk juffrouw, er is iemand voor u", en er lag voor Veronika zooveel geheimzinnigs in den toon dezer gedempte stem, dat ze haar tante angstig aanzag. Rosi stond onwillig op en liep naar de deur. Zonder open te doen, voorover gebogen, bijna door het sleutelgat, vroeg ze:

„Wie dan? Je weet toch, Keetje....", en Veronika hoorde ook in haar zacht geworden woorden dezelfde geheimzinnigheid, die haar angst inboezemde.

Nu fluisterde de oude vrouw nog: „Al komt u maar even, juffrouw...."

Rosi sprong woedend overeind.

„Wel voor den duivel!"

Toen draaide ze voorzichtig den sleutel om en sloop de kamer uit.

Veronika glimlachte. Wel voor den duivel! Het woord was in haar oor gevlogen als een roep van thuis. Wel voor den duivel! hoorde ze vaak haar moeder zeggen, met denzelfden klank en dezelfde uitdrukking als nu haar tante. Trouwens, alle menschen thuis zeiden: Wel voor den duivel! Op dit oogenblik was tante Rosi haar pas waarlijk na en vertrouwd.

Van buiten klonk het gefluister der vrouwen naar binnen. En daarbij het gebrom van een mannestem.

Toen riep haar tante opeens heel luid:

„Als ik nee zeg, dan is het nee! Vandaag niet! Vandaag absoluut niet!"

Opnieuw gefluister en daarna een luid „Bonjour", de deur ging weer open, en Rosi kwam terug, mompelde binnensmonds iets, dat Veronika niet verstond, lachte en begon te zingen.

Veronika sloot de oogen, zoo heerlijk werd het haar te moede bij den zachten, liefelijken klank van Rosi's stem. Het was haar alsof deze stem zoo rozerood was als het licht, dat van de lamp neer-

stroomde en alsof ze net als dit het vertrek vulde. En het lied wekte een diepe ontroering in haar. Ze voelde het in haar heele lichaam; ze zou kunnen huilen en was toch bovenmatig verheugd en ze zou volkomen gelukkig geweest zijn, als ze nu had kunnen meezingen, zooals gisteravond in het gebed.

Tante Rosi liep door de kamer, deed haar sieraden af en zong onderwijl:

„Und doch warst Du mein Glück, mein ganzes Leben,
Ich hätt' geküsst die Spur von deinem Tritt,
Hätt' ja gern alles für dich hingegeben,
Und dennoch Du, Du hast mich nie geliebt...."

Ze zong aldoor alleen dit eene couplet en als ze ermee klaar was, begon ze opnieuw en weer opnieuw en Veronika luisterde en wist niet waarom ze zich gedrongen voelde, achterover in haar stoel geleund, haar armen uit te strekken.

„Heb je slaap?"

Het gezang brak af. Tante Rosi stond voor haar, glimlachend, met goedige oogen.

Veronika schudde heftig het hoofd.

„O nee!" En ze verzocht: „Zing verder."

„—————— ich hätt' ge — küüüsst

die Spur von deinem Tritt.."

Toen kwam de oude vrouw binnen om de tafel af te ruimen. Rosi begon dadelijk met haar te praten.

„Wat zeg je van zoo'n opdringerigheid?"

Het oude mensch zette de borden in elkaar en rinkelde met de vorken en messen: „U heb groot gelijk gehad, juffrouw...."

Rosi sprak verder:

„Ik heb het madame gisteren al gezegd, hoe 't zit — ze had me dus niemand op mijn dak mogen sturen...."

De oude vrouw gaf haar gelijk: „Zooiets gaat toch ook niet.... dat zou immers.... Nee maar, zoo iets...."

En Rosi: „Maar ik zal haar eens even de waarheid vertellen...."

De oude vrouw keek Veronika aan en zei met een gezicht vol beteekenis:

„Vandaag is het ook geen dag zooals alle dagen.."

„Nee," zei tante Rosi ernstig en vol overtuiging.

Haastig trad ze op Veronika toe, streelde haar haren, boog zich over haar heen en kuste haar. Veronika sloeg vol zaligheid de armen om haar hals en hield het geurende gezicht van haar tante stevig

tegen haar wang aangedrukt. Rosi maakte zich langzaam los.

„Hou je zooveel van me?" vroeg ze verwonderd.

Toen duwde Veronika haar hoofdje tegen de borst van haar tante, greep haar hand en kuste die. Rosi wisselde glimlachende blikken met de oude meid.

„Dat is waratje een weldaad", zei Keetje zachtjes, „en zooiets doet je ook echtig goed."

Rosi knikte hartelijk en wiegde Veronika in haar armen.

„Het kan me ook niks schelen, al is het ook nog zoo'n schade.... ik heb d'r al meer de deur uitgegooid...."

„Roosje!" Een luide stem riep buiten op de gang. Alle drie schrikten op. „Roosje!"

„Ja?"

„Is je aannemeling binnen?"

„Ja!"

„Denk er dan aan, als je morgen naar de kerk rijdt, me te wekken, dat ik haar in haar witte jurk te zien krijg, hoor!"

De oude vrouw riep naar de deur: „Ik zal u wel wekken, juffrouw Guusje."

„O, is Keetje ook binnen?"

Rosi lachte: „Ja, Keetje is ook binnen...."

„En verder, wat doe je? Ga je heusch niet meer weg vanavond?"

Rosi antwoordde scherp: „Laat me met rust! Laat me met rust! Je weet het toch al..."

Luid gelach klonk achter de deur:

„Nou, goeie nacht dan.... hou je taai, alle drie! En blijf deugdzaam!"

Kleeren ritselden en het werd stil.

Keetje staarde nadenkend voor zich uit:

„Och mijn lieve god! Ik ben alle nachten deugdzaam," zei ze en tante Rosi moest er luid om lachen. Toen zei ze:

„Zoo, en nu kun je wel gaan. 't Is laat! Het kind zal wel moe zijn, is het niet?"

„Als er dan maar rust komt," zuchtte Keetje en: „Goeie nacht."

Toen ging ze de kamer uit, met vriendelijke blikken op Veronika.

„Kom kindlief, nu zullen we naar bed gaan", zei tante Rosi uit de diepte van de kamer. Veronika ging naar haar toe. Daar bevond zich een kleine alkoof, die door zware gordijnen afgesloten werd. Veronika had van hier af een spiegel zien glanzen. Toen ze nu achter het gordijn trad, verwonderde ze zich,

hoe groot deze spiegel was, en toen tante Rosi de sprei afnam, en het witte linnen van het bed glanzend open lag, verbaasde Veronika zich nog meer omdat ze zag, dat de spiegel even boven den rand van het bed begon en de heele breedte van den muur besloeg, van het hoofdeinde tot aan de voeten. Dat leek haar een bovennatuurlijke pracht en vlug schoot het door haar brein, dat tante Rosi bij het wakker worden zich hier aankleedde en dat zij dank zij dezen sprookjesachtigen spiegel volledig gekleed, met hoed en voile, uit bed stapte.

„Klee je maar uit," zei haar tante en glimlachend naar de kussens wijzend: „ik geloof dat hier voor ons tweeën plaats genoeg is."

Veronika bewonderde de breedte van deze legerstede; ze glimlachte, want er was hier zelfs voor drie menschen nog plaats te veel en ze vond het erg komiek dat iemand om te slapen zooveel plaats noodig had. Op de groote, met kant gegarneerde kussens lagen twee kleine kussentjes naast elkaar. Dat leek Veronika als een teedere voorzorg harer tante, die vandaag, voordat ze naar het station ging, het bed voor haar gast had klaargemaakt. Veronika trok vlug haar jurk uit, hurkte op een laag stoeltje neer om zich van haar schoenen te

ontdoen; toen wachtte ze in haar hemdje tot het haar zou worden toegestaan, het sneeuwwitte, geurige bed in te stappen.

Rosi was op den rand van het bed gaan zitten, haakte haar blouse open en zei:

„Wacht nog eens even. Laat ik je nu eens goed bekijken."

Ze nam Veronika voor zich tusschen haar knieën, en terwijl ze haar arm om de heupen van het meisje legde, trok ze het los neerhangende hemd glad, zoodat de jonge vormen van dit opbloeiende lichaampje zich afteekenden.

„Nee maar zeg, wat ben jij slank...."

En haar blik dwaalde over Veronika's gestalte, welke dun en lenig in haar handen lag en warm aanvoelde.

„Maar je hebt veel spierkracht," voegde ze er aan toe en streelde de ronde armen van Veronika, die aan den bovenkant heelemaal goudig bruin waren. „En verbrand ben je ook al," lachte ze en Veronika lachte mee:

„Natuurlijk, door de zon.... kijk, daar ook....," en ze tilde eenvoudig haar hemd op en liet haar tante haar bloote beenen zien, die aan de kuiten bruin waren tot vlak onder de kniegewrichten. Daar

schoten dan de knieën blank en teeder uit omhoog als uit kousen.

„Loop je dan altijd barrevoets rond?" vroeg Rosi.

Veronika knikte.

„Ja, de heele zomer. Dan loopen we allemaal met bloote beenen. Alleen vader niet."

„Ja, dat weet ik," zei haar tante, als uit een herinnering ontwakend, „dat weet ik, zoo heb ik ook rondgesprongen."

Maar dat leek Veronika al heel onwaarschijnlijk.

„En je moeder gaat het goed? Is het niet?"

Veronika keek naar den grond. Iets als een droevig verband tusschen haar in heerlijk geurende kanten gehulde tante, haar eigen zonverbrande huid en haar verre moeder hoorde ze uit deze zuchtende vraag. Ze antwoordde niet.

Tante Rosi zag het jonge meisje aan, dat met loshangende blonde vlechten voor haar stond, dit frissche teer-blozende gezichtje, het kleine forsche neusje onder het smalle fijne voorhoofd, de ronde, half geopende goedmoedige lippen en de groote, vrome, blauwe oogen: „Veronika", zei ze heel zacht, „wat lijk je sprekend op je moeder..."

„U ook...." fluisterde Veronika schuchter.

„Zoo," riep tante vroolijk en schoof een eindje op zij: „Kom nu maar gauw in bed."

Veronika deed een vroolijken sprong en kreet vergenoegd op, toen ze door de veeren matras in de hoogte geworpen werd. Toen viel ze weer neer, lachte verwonderd, wiegelde zich: „Wat veert dat lekker!"

Rosi was opgestaan, boog zich over het bed en duwde de zich verwerende een paar maal krachtig in de veeren, zoodat Veronika op en neer vloog. Ze lachte en kirde als een klein kind, sloeg om zich heen en lag ten slotte hijgend neer, toen Rosi haar met rust liet om zich verder uit te kleeden.

Een nieuwe verbazing kwam over Veronika, omdat haar tante een zwart hemd droeg, dat op de borst met bloemen geborduurd was. Het werd haar heel plechtig te moede toen Rosi bij haar in bed stapte. Ze greep naar haar hand, kuste haar en zei: „Goeie nacht".

Toen ging ze op haar rug liggen om te bidden. Maar omdat haar tante niets dergelijks deed, dacht ze dat het oogenblik nog niet was gekomen, waagde het niet, alleen te beginnen en wachtte stilletjes nog een heele poos. Eindelijk, zonder dat ze het zelf eigenlijk wist, werd zij door de gewoonte over-

weldigd, zoodat ze een kruis sloeg en haar handen vouwde.

Dadelijk richtte Rosi zich naast haar op: „Ben je aan het bidden?"

Veronika verontschuldigde zich: „O nee.... zoo maar.... ik wacht aldoor op u...."

„Op mij?"

„....ik had gedacht dat we samen...."

„Ja, ja," zei Rosi met grooten nadruk, „ja, ja!" en ze ging overeind zitten, sloeg een kruis en begon fluisterend: „Onze vader...."

Ook Veronika was gaan zitten, en toen haar tante zoo stil begon, was ze ook maar heel zacht begonnen, maar al gauw ging ze in diepe devotie in den luiden, zingenden toon over, die haar van school eigen was en sprak de laatste woorden met haar zuivere kinderstem, zoodat ze door de heele kamer schalden. Toen het Amen, en met een zwaren zucht wierp tante Rosi zich achterover in de kussens, heelemaal aan den anderen, buitensten kant en verborg haar gezicht.

Veronika voelde zich bewogen en verheven door zooveel vroomheid en liet zich behoedzaam op het kussen neerglijden. Maar toen ze zich daar opeens met bloote borst en naakte armen in den

spiegel gewaar werd, schrok ze zoo, alsof er een vreemd wezen naast haar was opgedoken. Nieuwsgierig schoof ze nog dichter naar het glas toe. Zoo, in levenden lijve, met schouders en armen en het heele lichaam, zoo als compleet mensch had ze zich zelf nog nooit gezien en daardoor was ze voor zichzelf nieuw als een nieuwe kennis. Het was verontrustend en grappig tegelijkertijd, en dan weer dacht ze plotseling angstig dat ze niet eens alleen was en dat ze het niet zou durven wagen voor dit spiegelbeeld hier haar oogen te sluiten om te slapen. Ze keerde zich in het bed om, zoodat ze nu over haar tante heen, die nog aldoor diep in haar kussens weggedoken lag, de kamer overzag. Daar waren vele dingen, die ze eerst bij het binnenkomen en later bij het eten niet eens had opgemerkt en die nu door den rooden lampeschijn overgoten, stil te voorschijn traden. Ze bekeek nieuwsgierig de waschtafel, waar op een zwarte marmeren plaat kostbare voorwerpen stonden, zoodat Veronika den lust in zich voelde opkomen nu dadelijk op te staan om zich te wasschen of om tenminste te onderzoeken, wat al die geslepen flesschen, glazen en flacons te beteekenen hadden. Voor de waschtafel ontdekte ze met een glimlach een aardig

met tapijt overtrokken tabouretje. Dat was daar zeker voor haar neergezet, want haar tante zou wel gedacht hebben, dat ze nog te klein was om er zoo bij te kunnen. Nee, zoo erg klein was ze toch niet meer. Ze draaide zich nog eens naar den spiegel toe, om zich te bekijken, maar schrok toch weer opnieuw, toen haar bloote lijf haar tegenglansde. Als onder betoovering beschouwde ze zich een tijdje, tot een onzeker angstgevoel haar dreef dit spelletje op te geven. Toen lag ze opeens heel stil, begluurde zich door haar half gesloten oogleden en wijl ze ook daarmee niet tot rust kon komen, bekeek ze nu de kamer door de spiegel en maakte weer nieuwe ontdekkingen.

Ze werd een prachtig schilderij gewaar, dat haar nu volkomen in beslag nam: Een liggende, geheel ontkleede vrouw, die een zwaan in haar schoot hield. Heel lang was ze vol verbazing over dit bekoorlijke tafereeltje, zoodat ze een vlugge genegenheid voor den vleienden vogel opvatte en zich allerlei voorstellingen begon te maken, hoe je misschien ganzen toeschietelijk kon maken of duiven temmen, waarbij haar plotseling een jong kalf te binnen schoot, dat ginds in haar dorp aldoor haar handen had gelikt en soms met zijn

breede tong met een langen veeg over haar gezicht gestreken had, en dat zoo bedroefd naar haar had omgekeken toen ze het van het erf verjaagd hadden. Bijna was ze weer gaan huilen, en zooals ze altijd deed wanneer ze ontroerd was, sloeg ze nu haar oogen naar den hemel op. Maar meteen kreeg ze een schok van verrassing, want boven in de zoldering van den baldakijn was weer een groote spiegel gevoegd, zoodat ze zich nu aanschouwde, alsof ze op een betrekkelijke hoogte boven zich zelf zweefde. Ze moest lachen en wuifde naar boven, toen wuifde het spiegelbeeld in de hoogte terug, en zoo hield ze een gesprek in gebaren, tot ze stil en zonder gedachten bleef liggen. En nu viel met alles wat hij zou brengen de nieuwe dag opeens weer in haar ziel.

....Op welke wijze had zich tot op dit uur de wereld al voor haar open gedaan. Nog dienzelfden ochtend was ze thuis in het enge kamertje klein en onwetend geweest.... en nu was ze al ervaren en volwassen en had ze heel veel dingen gezien. Van den ochtend tot den avond was dat gebeurd. Het was haar, alsof het wonder reeds nu een aanvang had genomen, en daardoor geraakte ze in een verwonderd gevoel van geluk, dat haar langzaam met een zoete

vermoeidheid vervulde. Ze lei haar arm onder haar wang en sloot de oogen. Nu werd het stiller in haar. Buiten voor de deur hoorde ze zachtjes loopen, geritsel van kleeren en fluisterende stemmen. Daarna van beneden door de muren een kort gelach, hoorde diepe mannenwoorden, die ergens vandaan klonken. Toen het geklingel van klokken. Tenslotte drong als vanuit de verte overmoedig pianospel naar binnen en maakte haar bijna weer heelemaal wakker. Maar de slaap had haar al te vast omvangen en zoo nam ze de late muziek nog mee in haar droomen.

Den volgenden morgen stond Veronika in haar nieuwe witte jurk midden in de kamer en draaide zich vroolijk tusschen tante Rosi en de oude Keetje rond. Ze lachte beide vrouwen vroolijk in het gezicht en hoorde zich vol vreugde prijzen.

„Nou juffrouw," zei de oude Keetje, „met zoo'n beeldig mooi meisje naar de kerk rijden is op zichzelf al een genot, — zoo zullen er niet veel zijn."

En tante Rosi had een ochtendjapon aan, die een kleur had als van bloemen en ze was nog mooier dan gisteren en een vriendelijke ernst lag in haar

groote bruine oogen. Ze sprak niet, maar ze streelde af en toe met haar fijne handen over Veronika's schouder, dan weer over haar haar en over haar wangen, omvatte ook zoo nu en dan wel eens haar arm, om haar rond te draaien en te bekijken.

Veronika voelde hoe haar hart al luider begon te kloppen. Ze heeft nu nog maar op één ding te wachten: tot haar tante aangekleed is. Dan zal ze deze kamer verlaten om dadelijk van hier naar de kerk te gaan. Ze stond daar en een hevige angst bekroop haar, zoodat ze haar prachtige nieuwe jurk, die ze voor den eersten keer aanhad, vergat en ook vergat, dat ze bewonderd werd.

Zooals een muur in de verte de vrij en open daarachter liggende landen niet verbergt, maar den naderende het uitzicht ten eenenmale ontneemt, was nu haar hoop plotseling nader gekomen, zoo dichtbij, dat ze er niet overheen kon zien, zelfs geen stap.

„Nu zal ik juffrouw Guusje gaan wekken," zei de oude vrouw, „ik heb 't haar gisteren beloofd...." en glimlachend verliet ze de kamer, als iemand, die zich op een pretje verheugt.

Veronika ging op het randje van een stoel zitten, terwijl haar tante door de kamer rende, kasten

opende, japonnen bekeek, voor den dag haalde en overal in het rond uitspreidde.

„Daar ben ik! Daar ben ik!" schreeuwde buiten de hooge stem van gisteravond, en in haar witte nachtjapon kwam door de luidruchtig geopende deur een dik meisje met zwart krullend haar gestoven.

Veronika stond eerbiedig op en zei zachtjes „goeiendag", maar Guusje vloog haastig op haar toe, keek haar een seconde lang pal in de oogen, met groote, levendige, zwarte blikken en sprong weer weg: „Ik ga wat halen! Ik ga wat halen!" riep ze twee keer en liep pijlsnel weer de deur uit.

Tante Rosi had enkel even opgekeken en geglimlacht. Nu zei ze, terwijl ze den zoom van een japon zorgvuldig stond te bekijken: „Wat zou die brengen!"

Veronika voelde zich door goedheid en toegevendheid omringd. Hier in dit vreemde huis, waarvan ze niets wist, kende men haar, hield men zelfs van haar. En de nieuwsgierigheid bekroop haar, dit heele huis, dat vannacht zoo geheimzinnig had geklonken, te doorsnuffelen en in alle kamers te kijken.

Inmiddels naderden de zachte schreden en het

geruisch weer. De zwarte Guusje kwam nu heel zachtjes binnen en hield haar eene hand op haar rug, alsof ze iets verstopte.

„Zeg," zei ze tegen Rosi, „heeft ze al een kransje?"

Tante Rosi keek van het bed, waar ze stond en japonnen schikte, verwonderd op: „Wat bedoel je? Een kransje?" Toen riep ze: „O, dat is waar ook.... Veronika heb je een kransje?"

Veronika stond bedremmeld te kijken en zweeg. Guusje bij de deur stond in afwachting en tante Rosi haalde de schouders eens op.

„Hindert niks hoor, we zullen er eentje koopen."

Toen trok Guusje haastig haar hand achter haar rug weg en hield een mirtekransje omhoog, met fijne witte bloempjes.

„Laat ze dit maar nemen," riep ze bijna smeekend uit, „dit hier!"

En de groene gewonden blaadjes in haar beide handen nog hooger heffend, kwam ze op Veronika toe.

Veronika boog het hoofd en voelde een weldadigen huiver door haar heen gaan, toen Guusje den krans op haar hoofd zette.

„'t Is mijn kransje geweest...." en er lag zoo'n

weeke klank in deze woorden, dat Veronika zich aangedaan voelde.

En nog zachter zei Guusje toen:

„Ja, ja.... hoe lang is dat nu al geleden? Och, niet eens zoo lang.... God, lieve god, als ik denk.."

En toen hoorde Veronika een plotseling losbrekend gesnik, voelde zich stevig omarmd en omklemd, zoodat ze in kanten, geur en zijde tegen deze kloppende heete borst aangeduwd, niets meer kon zien. Verschrikt bemerkte ze, dat Guusje over haar heele lichaam beefde. Verward maakte ze zich los, zag het mooie, met zwarte krullen omlijste gezicht voor zich, vochtig van stroomende tranen, maar ze was niet bevreesd. Want in de donkere, omfloerste oogen, die haar aanzagen, lag iets als liefde vol afgunst. Maar beklemd nam ze waar, dat tante Rosi zich had afgewend en stil haar oogen afdroogde en dat de oude Keetje met den tafelboel bezig was, zoo duidelijk onthutst en verlegen als iemand die op heeterdaad betrapt wordt. Op dit oogenblik welde er een vermoeden in haar: dat er over den drempel, waarvoor zij nu stond, geheimzinnige dingen moesten bestaan, die het hart met kommer bezwaarden. Ze stond onbeweeglijk in haar witte jurk en zag de een na de

ander vragend aan en de drie vrouwen ontroerden door dit kindergezicht, dat onder het goudige haar en het mirtekransje door een eerste bleekheid overtrokken werd.

Guusje had vlug haar oogen afgeveegd, streelde Veronika teeder over wangen en rug en keek haar daarbij van heel dichtbij aan, met een onmerkbare poging om te glimlachen. Maar dadelijk scheen het weer in haar op te komen; ze bukte zich plotseling, trok Veronika's handje naar zich toe en drukte er een warmen kus op; toen vloog ze de kamer uit en liet de deur achter zich open staan.

Tante Rosi zat al voor den spiegel, schudde het hoofd en wilde iets tegen de oude vrouw zeggen. Doch deze ging stilletjes Guusje achterna, zonder een woord, en dezelfde uitdrukking van bevangenheid was weer in haar houding, toen ze de deur bijna schuchter achter zich dicht trok.

Veronika was op het venster toegetreden. Daar lag de nauwe straat in donkere ochtendschaduwen. Ze zag omhoog langs de grijze huizen en moest haar hoofd ver achterover leggen. Toen ontdekte ze boven op de laatste dakpan een kleinen glans der zon, en daarboven zag als een mild oog een klein brokje hemel op haar neer. Dat joeg een

verlangen naar de buitenlucht in haar op, zoodat ze haar armen uitstrekte, als was ze verlangend uit de koele kloof, op den bodem waarvan ze was vastgenageld, omhoog te vliegen.

Zoo bracht deze dag, die zich ginds op de hooge daken in de zon koesterde, haar dadelijk bij het begin al de volheid van het onbekende. Nadenkend en beklemd zag ze neer op haar hand, die voor den eersten keer door menschenlippen was aangeraakt en met dezen kus, die als een zichtbaar voorwerp voor haar lag, was ze betrokken in het noodlot der menschen.

Een poosje later ging ze met haar tante door de schemerende voorzaal, de steile kronkelende trap af. Een kleine verborgen deur ging open, vlak naast een tree en Guusje stak met een glimlach groetend haar hoofd door de deurspleet. De oude Keetje was nergens te zien.

Diep ademhalend stond Veronika buiten, door de frissche lucht omspoeld. Zoo volkomen doordrongen was ze van het heilige uur, dat nu gekomen was, dat ze in het deftige rijtuig stapte, alsof dat vanzelf sprak, en zich heelemaal niet verbaasde over de pracht, waarin haar tante prijkte.

Het rijtuig reed zoetjes schommelend door de

nauwe leege straat en na enkele stappen was het op het groote plein.

Veronika hoorde het niet, toen haar tante zei: „Dit is de Graben."

Ze was getroffen door den aanblik der vele menschen, die hier door elkander liepen, door de vele rijtuigen die op elkander aandrongen, door het verblindende zonlicht, dat alles overstroomde, en het was haar, alsof ze door een kleine deur plotseling in een groote, met menschen gevulde zaal was binnengetreden, waar allen om haar te zien bijeen waren gekomen en haar daar nu verwachtten. Ze was angstig en vol diepe verlegenheid, hield zich heel stijf en staarde strak voor zich uit op de geruite paardendeken, die over den bok hing. Naast het rijtuig liepen arme vrouwen, hielden in haar hoog geheven armen fladderende witte linten, riepen en smeekten, zoodat Veronika diep medelijden met ze voelde. Maar ze dorst zich niet te verroeren en sloeg zelfs haar oogen niet op. Maar toch zag ze het ontzaglijke gekrioel overal in het rond en dacht, dat uit de heele stad alle menschen bijeengekomen waren om er allemaal bij tegenwoordig te zijn.

Stapvoets kon het rijtuig alleen vooruit komen.

Gestamp van paarden, wielgeratel, machtig gebruis, dat haar opwond. De bonte kleuren in het schelle ochtendlicht, de witte straten, de gele omnibussen, de gouden letters op de uithangborden bestormden wemelend haar oogen; en de milde lucht droeg allerlei scherpe geuren naar creoline, naar de uitwaseming van kleeren, naar paarden en stof. Maar toen hoorde ze opeens van heel uit de hoogte het gelui van klokken. Door de duizenden geluiden der straat verzwolgen en verscheurd, dwarrelden de klanken door de blauwe lucht, in wijde kringen, als vogels, die niet durven neerdalen.

Doch Veronika luisterde met haar heele hartje en toen daalde het welluidende gezang tot haar neer, drong door den wirwar van al die andere stemmen heen en overstroomde haar met een groote melodie.

Achter een huis, op het dak waarvan de blauwe aardbol zweefde, rees toen onverwachts de kerk op, tot aan den hemel.

„O", riep Veronika overweldigd uit, en tante Rosi wendde zich naar haar toe:

„Niet, lieverd?"

Heel donkergrijs stond daar de kerk, stak hoog

boven alle daken uit, en Veronika's verbaasde blik liep langs den toren op tot aan de spits, waar de gouden adelaar in de zon vonkelde als een kleine vlam. Toen daalde haar blik meteen weer terug naar de menschen en ze had daarbij een gevoel, alsof ze zelf van een hoogen berg afstortte.

Toen het rijtuig voor de poort der kerk stilhield, moest Veronika zich bij het uitstappen aan den arm harer tante vasthouden, zoo beefde ze van vrees en spanning. Nog een keer omving ze met haar oogen de heele kerk en verwonderde zich snel, omdat de poort waarvoor zij stond haar zoo klein wilde toeschijnen. Dat had ze zich anders voorgesteld. Groot, en met gouden deuren wijd openstaand, en plechtige orgelklanken, die daaruit naar buiten klonken, als liederen uit een zingenden mond.

Daar stond ze nu bij den ingang, zag hoe de menschen zich verdrongen en in het donker verdwenen.

„Hier is je lint," zei haar tante, „Kom ga mee," en Veronika liet zich leiden als een klein kind en trad de kerk binnen met neergeslagen oogen.

„Maar waarom beef je toch zoo?" fluisterde Rosi bij het wijwaterbakje.

Doch Veronika kon geen woord spreken.

Toen voelde ze, dat ze voortgeschoven werd in een rij licht gekleede meisjes, zag een lange nauwe gang, die gevormd werd door al de kinderen die daar in twee rijen tegenover elkander stonden en zich zoo in de witte jurken als een lichte zoom tegen den donkeren muur afteekenden, die het gedrang hunner familieleden achter hen vormde.

Van uit de hoogte, ergens vandaan, kwam het daglicht vriendelijk naar binnen en speelde op den steenen vloer heelemaal in zijn eentje, dicht omdrongen door waaiende, verspringende donkere plekken, welke de geweldige ruimte vulden.

Veronika hoorde het gefluister om zich heen als een zacht geruisch. Ze vernam het gedempt geklik der vele stappen, die onophoudelijk door de kerk trokken. Toen schrok ze heel even op onder de aanraking van tante Rosi, die haar het lint om het voorhoofd strikte.

Ze zag de andere kinderen aan. Er waren erge kleintjes onder met prachtige gedraaide krullen, die er net uitzagen als engeltjes. Maar er kwam toch iets als een misprijzen in Veronika op, want deze leken haar nu toch al te kinderachtig. Ook volwassen meisjes zag ze, die grooter waren dan zij zelf en die er met rustige gezichten bij stonden, haar

kleeren verschikten en haar handschoenen bekeken. Sommigen glimlachten, vooral van de kleintjes, bogen zich naar voren en spraken met haar peettantes. Anderen deden zelfs een korten stap uit de rij en spiedden door het nauwe gangetje. Ook Veronika waagde het eindelijk, ook daarheen te kijken waarop aller opmerkzaamheid gericht was. Daar was een groot gewemel van priesters in ornaat en van ministranten in roode en witte koorhemden en het leek of ze allemaal om een meisje heen stonden, dat heel bovenaan in de rij stond, ver van Veronika vandaan.

Ze dorst niet beter te kijken, hoe graag ze het ook wilde, hoe graag ze ook beter wilde onderscheiden wat daarginds gebeurde; want in dat eene oogenblik was alles vaag en in den schemer onduidelijk geweest.

Maar nu keek ze omhoog recht voor zich uit, vol verwachting over alle menschen heen in het naar binnen vallende licht, alsof ze meende het madonnabeeld daar boven te zullen zien wenken, dat haar thuis altijd toelachte, als ze voor het altaar haar oogen opsloeg. Ze verlangde nu naar dit mild groetende, vertrouwde gelaat. Doch hier in de hoogte zag ze niets dan den rand van een hooge

zuil en daarachter blonk droefgeestig een stoffig raam met kleine glanslooze ruiten. Ze kreeg lust, deze glazen te tellen, raakte ermee in de war en liep met haar oogen, om zich af te leiden, langs de cannelure der zuilen heen en weer, zoover ze door de zon beschenen waren.

In de lange minuten werd ze moe, voelde zich bij tusschenpoozen wakker geschud door de aldoor weerkeerende opwinding en druilde dan weer langzaam verder.

Een gerucht van naderende schreden, van mompelende stemmen en een roode schijn die haar in de oogen viel, wekte haar. Vlak naast haar, links, was de groep der geestelijken al genaderd, en de misdienaren in hun roode koorhemden stonden al voor haar.

Nu werd ze opeens klaar wakker en door ongeduldige aandacht opgewonden.

Ze zag nu al de witte goud-omzoomde, kleurig geborduurde misgewaden der priesters voor zich en ontving de pracht, die haar naderde, de strenge, over alles heen starende gelaten vol angst en tegelijk toch vol vertrouwen en voelde de begeerte in zich opkomen, hen aan te roepen, hun te zeggen, dat zij Veronika was en dat ze al twee, drie

jaar geleden had willen komen, maar dat het haar schuld niet was, dat ze met hun allen hadden moeten wachten, en ze hief het hoofd op en riep het hun met haar oogen toe, trachtte de voorbijschrijdenden met haar blikken vast te houden.

Daar boog zich een vol, goedig, bejaard gelaat over haar heen, ze zag hoe de gouden bisschophoed daarboven stralend neigde, voelde twee koele vingertoppen op haar voorhoofd, waarvan ze beefde, toen een koele, onuitsprekelijk fijne hand op haar wang en voor haar mond. Ze kuste deze hand en greep er in haar ijver naar, maar meteen was alles al voorbij en er niets meer voor haar dan de schitterende ornaten der geestelijken, die als een glinsterende muur alles verborgen. Tenslotte kwamen de misdienaren terug en haar tante boog zich naar haar over en zei heel blij:

„Zoo Veronika, nu ben je aangenomen!"

Ze stond weer buiten in de warm aanwaaiende lucht, in het gewoel der menschen, keek vol verbazing om zich heen en kon maar niet begrijpen, dat het nu werkelijk gebeurd was en er zich toch verder niets had voorgedaan. Met ongestilde ver-

verwachting blikte ze den zonnigen dag tegemoet.

In den glanzenden horlogewinkel werd Veronika weer getroost. Daar waren zooveel dingen, die haar interesseerden. Eerst was ze vol blijdschap over den blinkenden aanblik dien de kleine winkel had. Waarheen ze ook keek, zagen witte cijferplaten haar aan, als verstandige gelaten. Aan den muur zwaaiden hangklokken hun lange slingers onvermoeibaar heen en weer. Deze rusteloos bewegende muur was als in hevige opwinding. Er waren nog meer menschen, die naar voren drongen, anderen kwamen binnen en wachtten.

Opeens stond een kleine jongen naast Veronika.

„Zeg! Ik krijg een gouden horloge!"

Hij zette een heel ernstig gezicht daarbij. Hij had een dik, blozend gelaat en heel lichte oogen. Met een onderzoekende uitdrukking in zijn oogen keek hij nadenkend overal om zich heen. Toen nam hij zijn hoed af en streek met zijn hand voorzichtig over zijn strooblonde haar. Veronika merkte dat zijn haar geonduleerd was en zich in sierlijke golven om zijn voorhoofd lei; verder zag ze, dat zijn scheiding als een recht wit draadje over zijn achter-

hoofd tot in zijn boordje liep en ze bewonderde hem uit de volte van haar hart.

„Zeker," zei hij nog eens, „ik krijg een horloge met een dubbele kast van goud, — en jij?"

Ze antwoordde zachtjes: „Ik weet 't nog niet."

Maar hij had er niet eens op gelet en sprak verder:

„Dat is namelijk veel practischer, zie je? Bij zoo'n horloge wordt de cijferplaat beschermd en bovendien is het dan aan twee kanten eender, begrijp je? Dat is veel mooier...."

Veronika wist er niets op te zeggen.

„Ben je ook vandaag aangenomen?" vroeg hij heel barsch.

„Ja," antwoordde ze trots, „daarnet pas".

„Nou!" zei hij somber en hield zijn hoofd een beetje op zij, „wat? Niets! Niet waar?"

Hij had zijn hoofd heelemaal op zijn linkerschouder geduwd, tikte met zijn wandelstok op zijn voeten en ging voort: „Daar is nou heelemaal niks aan — en ik ben blij, dat de heele geschiedenis achter den rug is!"

„Jezus!" viel het uit haar mond.

Ze wilde zich dadelijk van hem afwenden, maar ze had toch te veel respect voor hem.

En er lag trouwens ook iets in zijn woorden, dat

haar prikkelde. Ze dacht, dat hij meer moest weten dan zij, en ze voelde, dat overal geheimen rondwaarden, die men haar onthield. De kleine jongen voor haar zag haar aan met iets in zijn gezicht dat om toestemming vroeg, en tot haar eigen grooten schrik voelde ze zich gedwongen te zeggen:

„Ik ben ook blij dat het afgeloopen is," doch terwijl ze zich nog hoorde spreken, ontstelde ze en gaf heimelijk in haar ziel een andere beteekenis aan deze woorden.

„Heb je gezien?" vroeg hij verder, „de bisschop heeft met zijn hoofd gewaggeld; ....zoo," hij waggelde met zijn hoofd heen en weer en begon luid te lachen.

Veronika rilde er van. Ze voelde geen smart, maar het voorgevoel van een leed, dat ergens verborgen lag en haar te wachten stond.

„Krijg jij een gouden of een zilveren horloge?"

„Ik weet niet."

„Ik krijg een gouden! Niet waar, meneer Stanzinger?" wendde hij zich dringend tot een ouden heer, „ik krijg een goud horloge?"

Een kleine, dikke, oude heer met een grijze snor antwoordde heel langzaam en met diepe stem:

„Als je heel goed oppast, anders niet!"

„Ik pas goed op, ik pas heel goed op! Dat weet u best," schreeuwde de kleine jongen, „u weet het best, dat ik goed oppas, krijg ik dus een gouden?"

„Ik weet niemendal," zei de oude man, „en trouwens, kinderen moeten bescheiden zijn...."

„Dus ik krijg een gouden....?" hield de jongen aan.

„Afwachten, mijn zoon, afwachten! Als je zoo haastig gebakerd bent, kies ik in de haast nog een van koper."

En schertsend vroeg hij over de toonbank heen:

„Hebt u misschien nog een oud horloge, dat niet meer loopt, bijvoorbeeld van blik?"

Nu wierp de jongen zijn wandelstok en zijn hoed woedend op den grond en brak in tranen uit. Alle menschen in den winkel merkten het, zwegen een moment midden in hun gesprek en keken naar hem. Hij stond midden in een kleinen kring, die zich gevormd had, bekommerde zich nergens om en stampte en huilde.

De horlogemaker boog zich over de toonbank heen en zei:

„Maar.... koperen horloges hebben we in het geheel niet.... de jonge heer kan dus gerust zijn.."

De horlogemaker had een mooien witten baard en goedige oogen. Hij zag Veronika aan en vroeg:

„Wilt u misschien uw keus doen, juffrouw?"

Ze geraakte in verlegenheid, omdat ze heelemaal niet verwacht had aangesproken te zullen worden, nu, terwijl het haar nog toescheen alsof de kleine jongen, die naast haar trappelde en snikte, de hoofdzaak was en alsof er in het geheel niets mocht gebeuren, voordat hij tot rust gebracht en tevreden gesteld was. Doch ze merkte, dat alle menschen zich weer omkeerden en deden alsof ze niets zagen of hoorden; en in deze wijze van doen lag zooveel afkeuring, dat Veronika er werkelijk van schrok. De jongen scheen voor altijd verloren.

„Ze zijn allebei heel keurig," zei de horlogemaker weer en hield Veronika twee horloges voor, heele kleine, prachtige gouden horloges. Het eene had een geëmailleerde plaat met blauwe cijfertjes, maar het andere daarentegen droeg op de kast een fijn van kleine robijnen vonkelend kruis. Veronika stond er volkomen radeloos voor. Dat zij ook een horloge zou krijgen, had ze in de vrome spanning der laatste dagen vergeten. Nu herinnerde ze zich plotseling heel duidelijk, dat haar moeder er al eens over gesproken had, en terwijl ze naar de

prachtige horloges keek, speet het haar opeens heel erg, dat zij het aan haar moeder moest geven, want dat was zoo afgesproken: het horloge van haar aanneming zou in de kast bewaard worden.

„Nou, welk van de twee bevalt je wel het best?" vroeg tante Rosi zoo kalm, alsof het maar om een kleinigheid ging.

Veronika keek opgewonden dan naar de blauwe cijfertjes en dan weer naar het kruis van robijnen. Op het eene horloge was het precies twaalf uur, op het andere half drie. Veronika merkte het en verdiepte zich er in, zonder aan een keuze te denken, tot haar tante weer zei:

„Maar kind, spreek dan toch, of ben je zoo kieskeurig?"

Toen besloot ze haastig tot het horloge van twaalf uur, en het bleek dat het dat met het kruis van robijnen was.

„De juffrouw heeft een uitmuntenden smaak," zei de horlogemaker, en Veronika was vol verbazing, omdat ze eigenlijk het goede had getroffen, want de mijnheer vertelde nu van het blauwe emaille niets dan kwaad, beweerde dat het afschilferde en dat hij wel kon zien, dat de juffrouw iets goeds wist te onderscheiden.

„Voor het gezicht," zei hij kleineerend op het emaille horloge, „is het natuurlijk uitstekend," en Veronika begon ernstig na te denken over dit woord.

Tante Rosi hield een glinsterend kettinkje voor haar gezicht.

„Vind je het mooi?"

Het was heel mooi, en aan het eene eind bengelde een klein ankertje met een compas erop. Veronika knikte vroolijk, en haar tante schoof het horloge tusschen het boordje van haar jurk, zoodat de ketting tot op haar borst neerhing. Veronika voelde het koude goud op haar huid en glimlachte.

De horlogemaker bracht hen beleefd naar de deur. Ze zag nog, hoe het kleine jongetje met de mouw van zijn jasje zijn hoed schoonveegde. Zijn gezicht was rood van het huilen, maar de oude heer keek hem met een spottend gezicht aan.

Toen ze weer in het rijtuig zaten, lei tante Rosi met bezige handen allerlei pakjes recht en gaf verklaringen:

„Zie je, hier zijn amandelbroodjes in, en dit is taaitaai, en daar is honing in. Maar ik laat je er nu niets van proeven, omdat je anders je eten verlegt."

Veronika was heelemaal niet verlangend om van deze dingen te eten. Ze had maar één wensch en

dat was, het groote hart van taaitaai, dat ze zooeven van haar tante cadeau had gekregen en dat ze nu nog stevig in haar handen hield, uit het papier te mogen nemen om het te bekijken. Het was zoo onuitsprekelijk mooi, was met een blauw en wit en rood suikergietsel gegarneerd, en in het midden zat een plaatje, een klein wit lammetje in een blauw veld en een vlaggetje dwars erover heen. In haar dorp, als een taaitaaibakker op een kermisdag zijn tent opende, lag er altijd een groot hart als hoofd- en sierstuk midden tusschen alle lekkernijen. Maar Veronika had nog nooit gezien, dat iemand het had durven koopen en meenemen. Maar nu bezat ze zelf zoo'n hart, nog veel prachtiger en grooter dan er ooit een op de kermis verschenen was. Nooit van haar leven zou ze ervan eten, maar het eeuwig bewaren. Ze vond het wreed en onbegrijpelijk, dat ze het nu zoo in papier verpakt moest vasthouden, en ze verlangde er popelend naar, het open en bloot te laten zien. Zooals ze het nu in haar handen hield, was het immers niets gedaan. Zoo gaan de menschen voorbij, dacht ze, en zien niets, en niemand weet, dat zij dat heerlijke hart in haar schoot houdt.

„Kijk toch eens een beetje rond, Veronika — je bent niet alle dagen in Weenen."

Vlug sloeg ze haar oogen op. Nu reed het rijtuig juist over een brug. De stad, die haar sinds gisteravond met haar huizen eng omdrongen had, lag hier opeens vrij en open, en de zilver-klare rivier glipte er in een sierlijke bocht naar binnen. Veronika keek als door een open deur in het land, daarheen, waar ze gisteren vandaan was gekomen, waar de golven die beneden haar stroomden, die eeuwig onderweg waren en eeuwig aanvloeiden, vandaan kwamen. Verderop sloot de groene Leopoldsberg den horizon af en groette haar als een stille vriend, die over de daken heen in de stad kijkt, om te zien hoe het wel met de kleine Veronika gaat.

„Mooi weer vandaag," zei tante Rosi.

Maar de rivier was al verdwenen en de berg en de wijdheid van den hemel en overal in het rond waren weer niets dan hooge huizen, menschen te voet, per rijtuig, overal menschen.

Ze spraken nu geen woord meer, zaten in de zachte kussens van het rijtuig gevlijd en reden al vlugger tot ze in het Prater kwamen.

Toen ze in den tuin van Krieau uitstapten, zei Rosi, terwijl ze om haar heen wees:

„Hier, kijk, hier ben je net als op het land."

Veronika draafde dadelijk achter twee jonge hon-

den aan, sloot vriendschap met de duiven en stond vol innigheid voor het eekhorentje, dat in zijn kooi groote oogen opzette.

„Pas op je jurk, de honden zullen hem nog verscheuren."

Veronika schrok en was hevig beschaamd, omdat ze een heele poos gespeeld had als een kind, net als eergisteren nog thuis, alsof er in dien tusschentijd niets gebeurd was.

Is er dan niets in mij veranderd? vroeg ze zich af. Ze was teleurgesteld en trachtte binnen in zich te luisteren, en kon het niet verder brengen dan tot een plechtig, maar onbehaaglijk gevoel. En in deze stemming, waarin ze angstig op zichzelf lette, zich inspande, al het kinderachtige in haar gedragingen te verbergen, zat ze toen met haar tante aan tafel en at in een stijve houding met ongemakkelijke, vermoeiende gemaaktheid al de heerlijke spijzen, bij den aanblik waarvan zij zich tot fijnere manieren gedwongen voelde. Doch later sliep ze, niet aan wijn gewend, in den schoot harer tante in, kreeg gloeiend roode wangen en tintelend-roode ooren van den slaap.

Toen ze wakker werd, lag ze met haar hoofd op een hard kussen op de bank. Buiten den tuin stond haar

tante voor het rijtuig en praatte met den koetsier. Veronika zocht naar haar pakjes. Waar waren ze? Och ja, — in het rijtuig daar. Ze had niets bij zich. Nu pas dacht ze weer aan haar horloge en ze voelde het nu ook aan haar hals. Ze had het heelemaal vergeten. Nu greep ze ernaar en bekeek haar nieuwe eigendom.

„Het is vijf uur," zei ze toen bijna hardop en met zooveel beslistheid, alsof ze een wet verkondigde. Ze stond op, streek haar jurk glad en ging met slaapdronken bewegingen naar haar tante toe.

„Wel?" lachte Rosi haar toe, „al uitgeslapen? Dan zullen we maar meteen gaan."

Ze was heelemaal opgefrischt en zonder eenige vermoeienis, toen het rijtuig onder de hooge Praterboomen wegrolde. Met dezen vluggen rit, waarbij de lauwe lucht week in haar gezicht blies, leek alles haar weer opnieuw te beginnen. Ze leunde makkelijker achterover in de kussens, voelde zich ernstig en rustig, wat ze met vreugde constateerde.

Voortdurend rolden vlugge rijtuigen langs hen heen, en zij zelf waren ingesloten in een file van wagens, die zich in de eindelooze laan haastig voortbewoog. Telkens reden in het wit gekleede meisjes langs hen, het aanneemkransje in het haar;

jongens in zwarte pakjes, met witte handschoenen en hooge hoeden, net als volwassenen. Veronika had schik in de vele mooie paarden, die met moedige bewegingen voortdraafden, ze verheugde zich over de vele menschen, die aan beide kanten van den rijweg in de schaduw der oude kastanjeboomen stonden en naar haar keken, en ze bewonderde den verkeersagent, die waardevol en gelaten te midden van het gedraaf der paarden zat en over allen scheen te heerschen.

Ongetwijfeld was deze feestelijke optocht enkel voor de aannemelingen op touw gezet, en de overige menschen, die daar aan beide kanten van den weg in de rijen stonden, waren alleen maar gekomen om de gewijde kinderen te zien. Plotseling zag ze den jongen weer, die zich vanmorgen in den horlogewinkel zoo leelijk had gedragen. Hij reed net voorbij en de oude heer zat breed en glimlachend naast hem. Ze wuifde tegen den jongen, dolblij, een kennis te ontmoeten. Maar hij merkte het niet eens, want hij keek juist heel ernstig op zijn horloge.

„Kijk," zei tante Rosi, „daar komt iemand van het hof aan."

Hooge, goudgetuigde paarden, met knikkende, fiere koppen, naderden. Veronika zag den koetsier

en de lakeien onder vreemd gevormde goudgerande hoeden en toen zag ze in een licht gekleurde zijden kussens een jong, sprookjesachtig fijn meisje, dat naar alle kanten groette en boog. In een ommezien was ze voorbij. Veronika keek om en zag het sneeuwwitte, mooi gebogen koord van de paardenzweep boven de lakeien zweven en zag het blonde hoofd der kleine prinses telkens weer buigen, terwijl alle menschen hun hoed afnamen.

„Dat was aartshertogin Elisabeth," zei haar tante en had iets als bewondering in haar stem en in haar gezicht.

Doch Veronika voelde zich diep beschaamd en wist niet waarom. De aanblik van dit sierlijke, glimlachende schepseltje was verrukkelijk geweest, en toch voelde ze zich nu opeens totaal verarmd.

Ze wendde zich haastig tot haar tante:

„Hoe oud is ze dan wel?"

„Net zoo oud als jij...." zei Rosi en Veronika bloosde van geluk.

De koetsier meesmuilde, toen tante Rosi hem toeriep:

„Rij ons nu naar het Wurstelprater!"

Al vanuit de verte hoorde Veronika veelvoudige

muziek, en toen ze het rijtuig verliet en door het gedrang der vele menschen liep, dat door honderden stemmen luidruichtig overschreeuwd, haar als een groote golf tegensloeg, beving haar weer die opgewonden verwachting, die ze dien ochtend in zich had gevoeld.

Van het gekrijsch van den omroeper en van de kleurige plakkaten voor de kramen werd haar aandacht dan hier, dan daarheen geleid.

„Astarte, de koningin der lucht!" brulde iemand naast haar. „Astarte! Astarte! Astarte!"

Een dikke man stond voor een tent en schreeuwde al maar met een bol-rood gezicht:

„Astarte, de koningin der lucht!"

Hij keek Veronika streng aan, zoodat ze ervan schrok, alsof ze een bevel van hem niet had opgevolgd.

„Treedt binnen! Treedt binnen!" riep hij haar woedend toe.

Ze was een beetje bang. Maar de man raasde:

„Wat beteekent dat toch? Zoo iets moet men gezien hebben!"

En het leek wel of hij iemand wilde vermoorden.

Veronika stond stil. Voor niets ter wereld had ze hier voorbij durven gaan.

De wilde man kwam dadelijk dichterbij, recht op haar aan, en zei heel zachtjes:

„Alstublieft! Treedt nader, mejuffrouw, een bezienswaardigheid van den eersten rang."

En met een smeekenden blik ging hij haar voor. Veronika volgde werktuigelijk, haar tante liep er lachend achteraan.

Een gordijn, dat ze schitterend vond, ging open, en ze stonden in een donkere ruimte. De stem van een onzichtbare vrouw zei:

„Mag ik de heeren en dames verzoeken plaats te nemen? De voorstelling zal dadelijk beginnen."

Veronika werd feestelijk gestemd, te meer, omdat er nu een piano begon te spelen. Voor haar werd het plotseling licht, en in een rood zijden broekje stond een hoog gekapt, ernstig meisje op het podium.

„Mag ik u voorstellen," zei de stem der onzichtbare vrouw, „dit is Astarte, de koningin van de lucht, uit Berlijn, die reeds voor koningen en prinsen voorstellingen heeft gegeven."

Veronika keek vol eerbied naar haar op en dacht opeens aan de jonge aartshertogin. Misschien was ze zooeven hier geweest. Terwijl ze zich in den aanblik van Astarte vermeide, haar bloote armen

en schouders en de gouden franje van haar tricot bewonderde, zei dezelfde stem:

„Astarte, verdwijn," en dadelijk verdween de verschijning. Alleen een vale schijn van licht bleef op de plek waar ze had gestaan.

„Astarte, vertoon u weder," en oogenblikkelijk werd het hooggekapte meisje zichtbaar, in dezelfde onverschillige, rustige houding.

Nu begon het pianospel opnieuw en Astarte vloog in den kring van den lichtschijf rond, wendde en keerde zich, leek als een visch te zwemmen, had haar hoofd naar beneden gekeerd en hing zwevend in de leege ruimte, richtte zich weer op en stond eindelijk weer in dezelfde houding als bij het begin, onverschillig, rustig, met droevige oogen in de verte starend.

Veronika was door groote bewondering aangegrepen.

Toen ze de tent verlieten, liep ze opgewekt voor haar tante uit. Na enkele schreden bleef ze vol ontzetting staan en slaakte ze een kleinen kreet.

Daar rustte op een dunne zuil een half meisje, zonder buik, zonder voeten, zonder armen, hulpeloos en ellendig, en een glimlachende jonge man, met opgedraaide snor stond naast haar en jubelde:

„De dame zonder onderlijf! Komt dat wereldwonder aanschouwen. Dat kost niets! Daar verlangen we geen geld voor."

Veronika keek ontdaan naar hem op, maar ook het meisje glimlachte; ze had niettegenstaande haar vreeselijken toestand sierlijk gebrande voorhoofdkrulletjes en leek volkomen getroost.

Toen wendde Veronika zich wanhopig tot haar tante:

„Maar in 's hemelsnaam! Kan ze zoo dan leven?"

Rosi lachte luid:

„Dat is immers bedriegerij! Domme meid dat je bent!"

„Bedriegerij?" vroeg Veronika, „als ze geen voeten en geen handen heeft?"

Rosi lachte nog harder:

„Nee, dat moet je niet gelooven. Ze heeft net zooveel handen en voeten en is verder net zoo gezond als jij. 't Is bedriegerij en verder niets."

Veronika dacht diep en ernstig na:

„En Astarte dan, de koningin van de lucht? Is dat ook bedriegerij?"

„Natuurlijk."

„Zoo? Maar ze is toch de koningin van de lucht?"

„Nou ja...."

Veronika begreep er niets van. Waarom vertoonden ze dit meisje hier zonder armen en beenen, als ze toch gezond was, en waarom gingen de menschen naar Astarte, en waarom werd binnen piano gespeeld en kwamen er prinsen en koningen, dat had de onzichtbare stem zelf gezegd, en het was toch ook zoo prachtig.

„Kijk liever daarheen," riep Rosi.

Op een verhoogd podium stonden een paar heele kleine menschen.

„Kinderen!" schreeuwde Veronika.

„O nee! Dat zijn dwergen! Die worden nooit grooter, die blijven altijd zoo klein!"

Veronika holde er naar toe. Er stond een klein mannetje, met een zwarte snor en dat was amper zoo groot als een kind van drie jaar; naast hem stond een dame, niet grooter dan de man. Veronika zag nu dat ze allebei oud waren, gele treurige en gerimpelde gezichten hadden. Daar stond ze toch bedremmeld van, want ze vond ze verder toch zoo fijn en sierlijk; maar dadelijk daarop dacht ze, dat het toch een buitengewoon geluk moest zijn, altijd zoo klein en zoo lief te blijven.

En meteen kwam het verlangen in haar op, met

hen te spelen; en toen de omroeper een kleine gouden koets liet zien en daarbij vertelde:

„Dit hier is het rijtuig, waarin mevrouw en meneer iederen dag uit rijden gaan," bekroop Veronika oprechte afgunst.

Plotseling schoten haar allerlei sprookjes te binnen. De dwergen! Sneeuwwitje! En ze voelde een heftige vreugde. Er bestonden dus werkelijk dwergen. Want hier staan ze immers, hier voor haar, en het is waar, dat ze onmetelijke schatten bezitten en in gouden koetsen rijden. Nu ziet ze het immers met haar eigen oogen. Voor het eerst op dezen heelen dag voelde ze bevredigde verlangens, gestilde verwachting, en voor den eersten keer, terwijl ze hier voor zich al haar sprookjes verwezenlijkt zag, had ze een gevoel, alsof ze nu werkelijk meer wist dan gisteren.

Later gingen ze toen nog naar den zeeduiker. Toen de groote, somber in het rond starende man zijn helm opzette, in de kuip stapte en in het smerige water verdween, dacht Veronika opnieuw, dat haar kennis zich nog meer verdiept had, en diep in haar zieltje was ze heel tevreden. Ze dacht aan vele dingen, die ze op school geleerd had, van welker bestaan ze zich nooit eenige voorstelling had ge-

maakt, ja, waaraan ze eigenlijk nooit werkelijk geloofd had. Doch nu verkreeg opeens alles wat ze geleerd had door dien zeeduiker werkelijk leven. Ze stond aan den rand van de tobbe, en voor haar verwijdde deze zich tot een werkelijke zee; want ook, dat er een echte zee bestond, wist ze pas op dit oogenblik heel zeker, en voor haar gedachten spreidde zich een oneindige, rustige watervlakte uit, die zonnig glansde en boven de dappere, in de diepte gedoken menschen zweeg.

De eerste lichten schitterden al, toen Veronika zich met haar tante van de kramen verwijderde. Ze liet zich door het gejengel der draaiorgels, door het gedreun der koperen orkesten, door al het vroolijke geroep en geschreeuw omvangen, als door een liefelijke muziek; en in dit door elkander heen stormende lawaai leek haar een kracht besloten te zijn, die haastig jakkerend op haar aandrong. Ze was vervuld van een rustige blijdschap en stapte bijna dansend naast haar tante voort.

„Wil je je eens laten rondrijden?"

„Ja, o ja!"

En ze gingen naar den draaimolen, waar een dikke man, bijna zonder hals, met een breed, glad kik-

vorschengezicht voor stond en brulde, tot zijn oogen uit zijn gezicht puilden!

„Instappen! Instappen! Vertrek naar Berlijn, Parijs, Londen!"

Een locomotief wachtte, blinkend gepoetst, daarachter kleine, open wagentjes in een kring. Daarachter weer schonkige paarden, die steigerden, met gespitste ooren, en die uit groote glazen oogen wild in het rond schenen te kijken. Veronika wilde op een paard. Zonder zich te laten helpen, sprong ze er op, zat fier in het zadel, met bengelende beenen, wiegde zich heen en weer en tastte nog even naar haar kransje om te voelen of het soms niet verschoof. Toen keek ze tevreden en lachend overal in het rond. Een razende muziek zette in. Langzaam begon alles te draaien. Haar tante stond in de deur met andere menschen en wuifde en toen verdween ze. Het was als een afscheid.

„Naar Parijs! Naar Londen!" zei Veronika bij zichzelf, en onder het draaien keek ze naar den Chinees op, die zich in het midden langzaam om zich zelf heen draaide en daarbij plechtig zijn handen ophief. Ze had hem nu pas bemerkt.

„Naar Amerika!"

In dit geratel en gedreun lag de heele wereld voor

haar open, en ze was ervan overtuigd, dat er net zooveel lawaai noodig was, als iemand op reis ging.

Het gedraai werd vlugger, al vlugger. Veronika vloog nu suizend voort en zag niets meer van al de menschen; ze zag haar tante niet meer, ze zag niemand. Allen vloeiden ineen tot een enkele onduidelijke, sidderende massa. Haar houten paard steigerde en Veronika gooide zich in het zadel met behendige vischachtige bewegingen heen en weer. Ze was nu met zichzelf alleen, voor het eerst op dezen dag, en luisterde naar al haar innerlijken rijkdom, zonder dien in bizonderheden waar te nemen. Ze bedekte haastig alles in zichzelf en nam den dollen rit, waarin ze haar vroolijkheid hoog op kon laten schieten, bij al de goederen op, die haar waren toebedeeld. En zoodra ze bemerkte, dat haar stem door de donderende muziek werd verzwolgen, schreeuwde ze luider en luider en gaf zich eindelijk heelemaal in een lang aangehouden zingenden jubelkreet, die zich bij de dreunende melodie aanpaste en in haar wegfladderde. Ze was als in een plotselingen roes, en wijl ze tot nu toe alles wat haar was tegemoetgetreden, stil aanvaard had, leek het, alsof nu pas haar denken wilde beginnen te spreken.

Het draaien werd langzamer en de muziek

brak zoo plotseling af, dat Veronika, die er zich met haar gejuich achter had verscholen, nu in den steek gelaten, hoorbaar werd, als een sjilpende kleine vogel, die zegevierde over een orkest.

Warm en rood gleed ze van haar paardje af, bleef heel even nog beduusd staan, maar vloog, toen ze Rosi ontdekte, dadelijk op haar toe en wierp zich heftig in haar armen.

„Kom, nu moet je mee gaan...." zei haar tante en koesterde haar tegen zich aan, „je gloeit er van."

Het was donker geworden en rondom kwam uit alle tuinen en tenten de verblindende glans der vele lampen. Van de oude boomen stroomde een frissche bladergeur over hen uit.

Veronika liep met knikkende knieën naast haar tante voort. Nog draaide de grond onder haar voeten en een beven was in haar heele lichaam door dien rit achtergebleven. Ze hing aan Rosi's arm:

„O, tante, ik ben er nog dronken van," zuchtte ze bevrijd. „Maar het was heerlijk...."

„Natuurlijk, alle kinderen zitten graag in een draaimolen...."

Veronika stond versteld, nu ze het zooeven doorleefde zoo hoorde kleineeren. Is alles dan vergeefsch geweest en zij nog altijd een kind? Waarom had

haar tante haar dan hier mee naar toe genomen en haar op een paard laten zetten, als het kinderspel was? Ze wist toch wat er vandaag was voorgevallen? Zeker, Veronika herinnerde zich ook heele kleine kinderen in den draaimolen te hebben zien zitten. Maar aan zulke dingen was ze nu al gewend. Ook in de kerk waren vanmorgen kleine kinderen geweest. Bovendien, die van daarnet, die hadden in een rijtuig gezeten, maar niet alleen op een paard. Maar Veronika werd toch heel treurig. Gelijk haar lichaam in den zwijmel was gebleven, die nog door den rondwentelenden rit in haar voortwoelde, waren haar gedachten nu langzaam door elkander gevloeid. Zacht wilde een teleurstelling in haar wakker worden, maar alleen het voorgevoel daarvan al nam zij met zulk een angst waar, dat zij er zich heftig tegen verweerde en niets wilde hooren. Het was, alsof ze zachtjes door iemand was aangesproken, voor wien ze ontzettend bang was en die nu bij haar opschrikken zonder een woord meer in de duisternis verdween. Veronika liep door en liet dit vreeselijke gevoel achter. Voor haar bleef het achter haar liggen, juist op de plek, waar ze zooeven langs was gekomen, ginds bij de lantaarn, naast het grasveld, bij die donkere tent. Maar een over-

machtige verveling breidde zich in haar uit, vervulde haar met slaperigheid en goot over alles een weeë, loodkleurige dofheid uit. Ze worstelde er vergeefs tegen. Al leeger werd het om haar heen, levenloos en verstard, alsof uit dezen met muziek en lichtglans, met kramen en menschen gevulden tuin de lucht geweken was en de warmte.

Veronika hing zwaar aan den arm harer tante en voelde zich eenzaam, mishandeld, bevreesd en doodmoe. Van alle liedjes en sprookjes, die hier gespeeld werden en haar daarstraks zoo vroolijk hadden toegeklonken, vernam ze nu niets dan een aanhoudend, vreugdeloos koperen gerammel, dat haar verdoofde. Alleen het verlangen, dat sedert de mis thuis klinkend in haar was ontwaakt, ging nog als een simpele melodie in haar ziel voort, en alleen deze hoorde ze nog, maar van heel uit de verte, als verwaaid.

„Zoo, daar is de IJsvogel," zei tante Rosi, „ziezoo, en de koetsier is er ook."

Terwijl ze in den van licht stralenden tuin van het restaurant traden, vroeg Veronika, nieuwsgierig om zich heen ziend:

„Waar is de ijsvogel? Toe, waar dan? Ik zou hem zoo graag willen zien...."

„Nou, hier is hij, — „we zijn immers bij hem, bij den IJsvogel...."

Veronika begreep dat de heele tuin ijsvogel heette, maar ze verdiepte zich in dien prachtigen naam. Misschien had er hier vroeger wel eens een gezeten, dacht ze en keek over de vele wit gedekte tafeltjes heen, alsof ze nu nog ergens een kon zien zitten. Vele menschen zaten aan de tafeltjes, liepen er zoekend tusschen door, en over alles heen klonk een vroolijk glazengerinkel, lag een frissche, lauwe geur van eten. Veronika merkte nu pas de dameskapel en was dadelijk als betooverd. In het wit gekleede jonge meisjes, die viool spelen, fluit blazen en zelfs trommel slaan, dat leek haar bijna iets bovenmenschelijks. In dit schouwspel verdiept, wist ze niet, waaraan ze de voorkeur moest geven, in een gouden koets door het prater te rijden en naar alle kanten te buigen of in een witte japon met een blauwe sjerp hier in dezen prachtigen tuin te staan, viool te spelen en den trommel te slaan.

Toen ze al een poosje zaten, zei Veronika:

„Ik zou zoo graag viool willen leeren spelen of trommelen...."

Haar tante begreep:

„O nee, kindje," zei ze, „dat is niks."

Dezen keer veroorloofde Veronika zich een kleine tegenspraak:

„Hoezoo? Waarom is dat niks?"

Tante Rosi antwoordde niet dadelijk. Ze trok haar handschoenen uit, rekte zich een beetje uit en zag er vermoeid uit. Toen keek ze met glimlachende oogen om zich heen.

Doch Veronika wilde antwoord hebben:

„Waarom is dat niks? Zeg tante, waarom toch? Dat is toch heel mooi...."

Rosi zag haar goedig aan:

„Wat ben ie toch nog ontzettend kinderachtig.." en toen ze bemerkte, dat Veronika diep bloosde en treurige oogen opzette, ging ze voort:

„Ik bedoel maar.... Kind, je hebt nog geen ondervinding.... dat daar," en ze wees met een korte beweging van haar hand naar de spelenden, die juist met pauken en trommels een marsch schetterend uit lieten klinken,..... „dat ziet er wel heel mooi uit, zoo boem, boem, tsjinderatatata! Ja, maar die arme meisjes hebben een heel moeilijk leven...."

Veronika keek nieuwsgierig dien kant uit. Nu

vielen haar de ernstige gezichten op. Allen speelden het vroolijke stuk en keken daarbij vol inspanning, bijna somber naar de noten, en velen waren bleek. Een der vrouwen had een lorgnet op en was al oud. Ze blies op een kleine fluit met voorovergebogen hoofd en met erg gespitste, verdrietige lippen.

„Een moeilijk leven," herhaalde Veronika op zachten toon.

Rosi knikte.

„Ja, een makkelijk baantje is dat niet...."

Veronika wendde zich weer tot haar en vroeg zonder overgang:

„En u, tante, wat hebt u eigenlijk voor een baantje....?"

Rosi schreeuwde het bijna uit:

„Ik....?"

Ze hijgde naar adem, trok aan haar nekkrulletjes en zag Veronika van terzijde aan. Van het eerste oogenblik af dat ze dit bloeiende kind bij zich had, leek het haar een uitgemaakte zaak, dat het meisje van alles af wist, zooals men nu eenmaal op dezen leeftijd van zulke dingen het halve weet, en dat ze er over zweeg, zooals iedereen er altijd over gezwegen had, dien zij sedert dien uit haar dorp had gesproken. Maar Veronika zat daar en zag haar met

haar klare kinderoogen ernstig aan en deed juist haar mond open om haar vraag te herhalen.

Rosi voelde angst in zich opkomen. Langzaam werd ze rood, al rooder, zoodat haar mooie gezichtje zich tot onder haar pony kleurde.

Veronika boog zich naar haar toe, lei haar twee handjes op het tafeltje en zei:

„U bent immers heel rijk, tante, is 't niet? En u werkt heelemaal niet, is 't wel?"

Voorloopig zocht Rosi redding in deze vraag en antwoordde, bijna fluisterend:

„Wie heeft je dat dan verteld, dat ik nooit werk?"

„Nou, vader zegt het altijd. U werkt nooit en hebt het beste leven...."

Rosi schudde langzaam, als afwerend het hoofd. Ze hoopte ergens vandaan hulp te krijgen tegen de schaamte, die haar overvallen had en waar ze geen uitweg uit zag.

„Nou dan, tante, zeg 't nou toch, wat bent u eigenlijk?", klonk Veronika's frissche stem.

En nu schoof ze haar gezichtje heel dicht naar Rosi toe. Rosi tastte met onzekere handen in het blonde bekranste haar van Veronika:

„Kindlief...." zei ze gesmoord....

„Jezus, daar heb je Roosje!" hoorde ze plotseling roepen.

Herademend rees ze op.

Een groote man met een witten stroohoed op, den dikken buik in een wit vest vooruitgestoken, kwam haastig op het tafeltje toe.

Hij lachte luid en met diepe, onbevangen stem:

„Zeg Roosje, hoe kom jij eigenlijk hier?"

Rosi glimlachte bevrijd:

„Hoe zou ik nu hier komen? Zie je dan niet, dat ik er niet eens ben?"

De man nam den stroohoed af en brulde van het lachen. Toen veegde hij met zijn zakdoek over zijn hoofd. Hij had een groot, rood, kaal hoofd. Opeens hield hij op, en zijn hand met den witten zakdoek nog op den glanzenden schedel, zoodat de punten als een mutsje over zijn voorhoofd hingen, zei hij fluisterend tot Rosi:

„Ja, maar wat is dat?" en hij wees op Veronika, zonder deze daarbij aan te zien, als alleen met zijn breeden rug:

„Wat is dat? — Ben je plaatsvervangster?"

Rosi ging weer zitten.

„En waarom niet? — En ik doe het graag ook.

Een kind van mijn zuster is het. Van mijn dorp," voegde ze er vol trots aan toe.

De man keek Veronika onderzoekend aan. Zijn groote witte tandèn blonken vriendelijk tusschen zijn roode snor:

„Is 't gepermitteerd, juffrouw?" vroeg hij hoffelijk, maar met zulke listige oogen, dat Veronika dacht, dat hij een grapje gezegd had.

Toen nam hij langzaam een stoel en ging zitten, steunend, alsof hem dat veel inspanning kostte.

„Zeg, Roosje," zei hij toen, „als dat juffertje het al te hinderlijk vindt dat ik hier blijf, zal ik daar wel gaan zitten.... anders kom ik misschien nog in uw droomen....", wendde hij zich weer tot Veronika.

Hij reikte haar, wijl ze hem vrijmoedig aanzag, zijn hand over de tafel heen en zei gewonnen:

„Zoo, dus we zijn weer goede vrienden?"

Het was een groote, bruine hand, met veel dikke, gouden ringen, en Veronika voelde dat ze heel zacht en warm was.

„Zoo'n handje, zoo'n klein handje," zei hij en keek verwonderd op Veronika's hand neer, die in de zijne verdwenen was.

„En heelemaal rood van de zon!"

Hij boog het hoofd, streek er met zijn snor over alsof hij Veronika's hand wilde kussen.

„Bij mijn ziel," ging hij voort, „je voelt nog de frissche lucht."

Toen, haastig opziend, vroeg hij:

„Dus vandaag bent u aangenomen, niet waar?"

Veronika knikte.

„Dat is goed," zei hij opgewekt en werkelijk verheugd, alsof hem een geluk te beurt was gevallen.

„Dat is goed, mijn kind, en mooi ook, hè? Nou, ik feliciteer je, hoor, ik feliciteer je wel."

Nog eens drukte hij heel hartelijk haar handje en liet haar toen los.

Veronika was verrukt. De eerste man, die haar geluk had gewenscht. De eerste die blijk gaf, te zien, dat ze nu anders was, en die haar de eer van dezen dag liet voelen. Ze verschoof op haar stoel en ging rechterop zitten. Toen zag ze, dat hij haar nauwlettend gadesloeg, en dacht, dat hij haar bewonderde om haar vreugde.

Hij wendde zich tot Rosi met zachte woorden, die echter duidelijk verstaanbaar bleven, omdat hij niet in staat was de kracht zijner stem volledig te dempen:

„Tjonge, wat een mooie meid is dat! Werkelijk, alleraardigst, — en kant en klaar!"

Bij deze woorden boog hij zich nog dichter naar haar tante toe en fluisterde iets, dat in zijn gebrom onduidelijk bleef.

Rosi fluisterde ook en voegde er, de hand op haar hart leggend, iets luider aan toe:

„Waarachtig, Leopold, als ik je nou toch zeg...."

Leopold wierp nogmaals onderzoekende blikken op Veronika en zei toen:

„Och natuurlijk, dat kan je ook wel zien! Dat kan je ook wel zien....!"

Toen aten ze vroolijk met elkander en Leopold maakte veel gekheid, waarover Veronika moest lachen.

Hij vroeg haar of ze soms een horloge gekregen had, verlangde het te zien en toen Veronika het hem voorhield, riep hij:

„Maar waar? Waar dan? Ik zie nog niets...."

Veronika zei:

„Maar hier.... Hier ligt het toch!"

Hij deed alsof hij het horloge zocht:

„Maar waar dan, kind? Ik zie nog altijd niks!"

Nu wees Veronika er met haar vinger op:

„Hier — hier ligt het," zei ze op beslisten toon.

„Wel heb ik ooit!" riep hij uit en deed alsof hij buitengewoon verbaasd was. „Dat is immers geeneens een horloge. Dat is een roode vloo!"

Hij sloeg er haastig met zijn holle hand op, alsof het horloge werkelijk weg zou kunnen springen en hij het wilde vangen. Toen haalde hij het zijne te voorschijn. Een groot, dik, gouden monsterding, dat als geboeid aan een zwaren gouden ketting hing. Het was met een dubbele kast en hij liet het deksel openspringen. Veronika moest dadelijk aan het jongetje van dien ochtend denken.

„Nou, kijk dat nou eens aan, juffrouw, willen we ruilen? Ik geef het u, goed....?"

Veronika staarde naar het andere horloge, waarnaast het hare een puntje leek.

„Nou, ruilen of niet?" zei Leopold, zoo dringend, dat ze over de zaak begon na te denken.

Hij merkte het en voegde er ernstig aan toe:

„Maar ziet u, juffrouw, dan moet u een kruier nemen, die het horloge achter u aandraagt."

Hij wilde het weer in zijn vestjeszak steken, maar Rosi hield den ketting vast en bekeek de aanhangseltjes. Veronika boog zich naar voren en ook Leopold bukte zich en keek er naar hoe Rosi de gouden voorwerpjes door haar vingers liet glijden.

Alle drie zaten ze zoo, vredig de hoofden bijeen, in een vertrouwelijkheid, die Veronika als een eer beschouwde. Stuk voor stuk bewonderden ze. Er was een kleine hond, een varkentje met roode oogen, een paard, dat door een hoefijzer sprong, een paddestoel met een blauwe parasol.

„En dat kruisje, dat zal ik u cadeau maken, juffrouw," zei Leopold, haakte het los, en daar lag het nu, van het overige gezelschap bevrijd, alleen en vonkelend op tafel.

Veronika nam het in haar hand en streelde de gladde kanten. Ze zag Leopold ongeloovig aan.

„Nee, 't is heusch, ik maak het u cadeau...."

Ze was overgelukkig, begreep de zaak niet en niettemin leek het haar als vanzelfsprekend, ja, voelde ze zich zelfs gerechtigd, alles aan te nemen. Toch dankte ze maar heel zachtjes en schuchter en zag Rosi daarbij aan, of die het ook wel goed vond. Maar tante Rosi lette heelemaal niet op haar.

Tusschen twee vingers hield ze alle aanhangers, rinkelde ermee en hield ze Leopold voor en met zoo'n heftige smeeking in haar oogen zag ze hem daarbij aan, dat Veronika stil van verbazing werd.

„Zoo, en mij geef je niks?" vroeg Rosi.

Veronika verwonderde zich nog meer. Haar tante wilde van iemand iets cadeau hebben?

„Mij geef je niks?" herhaalde Rosi dringend.

Leopold zweeg, glimlachte en wiegde met zijn hoofd heen en weer.

Veronika werd ineens bang, dat hij neen zou kunnen zeggen, en ze dacht, dat dat iets vreeselijks moest zijn, want haar tante zag eruit, alsof ze er met haar heele ziel naar verlangde.

„Och ga weg, wat wil jij nou hebben van die rommel?" vroeg Leopold kalm.

„Hier, dat moet je me geven!"

En ze hield het varkentje voor zijn gezicht, zoodat het met zijn roode oogen naar Leopolds neus scheen te kijken.

„Wou je dat hebben?"

In een ommezien had Rosi het losgemaakt, wierp den ketting neer en bevestigde het varkentje aan haar armband. Veronika wachtte nog aldoor, tot Leopold ja zou zeggen. Nog hoorde het gouden dingetje niet van haar tante. Wat doet ze eigenlijk, dacht Veronika. Ze neemt het eenvoudig, zonder dat ze er toestemming voor heeft. Hij zal stellig kwaad worden. Rosi hield haar hand in de hoogte, liet het varkentje bengelen en bekeek het. Leopold

wipte er met zijn vinger tegen, zoodat het nog harder heen en weer schommelde, toen boog hij zich fluisterend naar Rosi toe en vroeg haar iets.

Zij viel uit:

„Vandaag? Ben je gek?"

Veronika snapte er niets van. Eerst had ze hem iets afgenomen en nu schreeuwde ze woedend tegen hem.

Leopold keek ontstemd naar Veronika, en Rosi zei gedienstig tegen hem:

„Morgen. Zie je, dan ben ik weer alleen...."

Toen tikte hij tegen zijn glas en riep:

„Kellner!"

Rosi schertste:

„Maar daarom kan je toch wel hier blijven...."

Maar toen de kellner kwam, vroeg Leopold: „Wat hebben jullie gehad?" en hij betaalde alles.

Doch eerst wendde hij zich nog tot Veronika en vroeg vriendelijk:

„Wilt u misschien nog iets gebruiken, juffrouw?"

De kellner was heengegaan, glimlachend en dankend. Leopold raapte met zijn groote weeke handen het zilvergeld op. Zijn dikke portefeuille lag op tafel. Rosi greep ernaar en maakte haar open.

„Laat dat," zei Leopold lichtelijk-ontstemd. „Laat dat toch!"

En Veronika dacht: Nu neemt ze zijn geld ook nog.

Doch Rosi keek er maar even van boven in met half toegeknepen oogen en riep:

„Jemi, wat een geld!"

Toen gaf ze de portefeuille rustig terug, en Leopold schoof haar, zijn sigaar in zijn mondhoek draaiend, met veel gesteun in zijn borstzak.

„Wie is die Leopold?" vroeg Veronika zich ondertusschen af. Hij is heel rijk. Een oogenblik dacht ze aan haar vader, met zijn bruine gebreide trui, de beenige, zwarte handen en zijn afgewerkten krommen rug. Hoe zou hij tegen Leopold spreken? Tante Rosi zegt jij en jou tegen hem, neemt zijn geluksvarkentje van zijn ketting en kijkt in zijn portemonnaie. Zou vader ook jij en jou tegen hem zeggen? Kent haar vader hem? Leopold! Ze had nooit over een Leopold hooren spreken.

„Maar ik zal jullie eens wat anders vertellen, beste kinderen," riep hij plotseling.

Kinderen, dacht Veronika, hij is stellig nog familie van ons.

„Ik zal jullie eens wat anders vertellen; weet je wat, we gaan naar Ronacher. Goed?"

Rosi verzette zich:

„Nu nog naar Ronacher? Het is zoometeen negen uur, Veronika moet naar bed."

Naar bed? Veronika schrok ervan. Dus deze dag was werkelijk al om, en dat was alles?

Leopold bemerkte haar angstige gezichtje.

„Belachelijk," zei hij, „de juffrouw heeft nog heelemaal geen slaap. Ze gaat nog met ons mee naar Ronacher, dat heeft ze stellig nog niet gezien."

Toen, als om Rosi over te halen, voegde hij er aan toe:

„Eugène is er ook, met Mali, en Ferdinand heeft ook gezegd dat hij komt."

Tante Rosi aarzelde nog:

„Je weet...." en ze wierp een veelzeggenden blik op Veronika, „nee, nee, het is beter dat we naar huis gaan."

Hij stelde haar gerust.

„Maar hoezoo dan? Wat kan haar dan gebeuren? Niemendal!" En nogmaals luider en nog nadrukkelijker: „D'r kan niemendal gebeuren! Belachelijk!"

Ze stonden op en verlieten den tuin. Er werd net weer een vroolijke marsch gespeeld en Veronika

liet zich gaan op de van vroolijkheid zwellende melodie, terwijl ze den tuin uitging. Toen ging de muziek met een accoord plotseling in het volkslied over; alle menschen applaudiseerden, en boven het klappen en roepen uit steeg het „Gott erhalte" zoet en plechtig naar de boomen op.

Veronika zag de meisjes op het podium nog eens aan. Ze zaten in haar witte japonnen met de blauwe sjerpen, speelden en trommelden vol ernst en aandacht als bewusteloos en schenen nu juist buitengewoon vermoeid door de feestelijke stemming, die ze verwekten.

Toen ze met hun drieën op straat kwamen, lag de tuin vol klanken achter hen, en Veronika zong buiten het slotrefrein luid mee.

Het was een suizelende vaart door het donkere, menschenvolle Prater in de stad. Veronika zat tusschen Rosi en Leopold en voelde haar haren, door den wind, wapperen. Ze was heelemaal opgefrischt en opgewekt, aan zichzelf overgelaten en als alleen; Rosi en Leopold met hun gedempte gesprekken bleven als achter een gordijn. Vluchtig dacht ze aan thuis, aan den kleinen, groenen heuvel, waar de kerk op stond, aan haar eigen kleine kamer-

tje. Vader en moeder zag ze als door een nevel, ver weg. Toen kwam de vraag in haar op, wat er nu zou gebeuren als ze weer thuis was, — en meteen dompelde ze zich weer in het oogenblik van den dag die was, die als een reeks van jaren met zijn rijk beladen uren achter haar lag, gaf zich over aan het genot van den rit en was weer vol verwachting.

Toen hield het rijtuig stil voor een portiek. Veronika zag eenige bont gekleurde aanplakbiljetten, een portier, die naar buiten kwam, zijn pet afnam, hen bij het uitstappen hielp, de deur opende, alsof men hen verwacht had.

De zachtjes stijgende trap was met roode loopers bedekt, en een ruischende muziek was hier al hoorbaar. Veronika begon vlugger te loopen. Even later trad ze met Rosi en Leopold in een loge en zag de schitterende zaal voor zich liggen. Gretig en vol verrukking dronk ze deze nieuwe pracht met haar oogen in, maar meteen werd ze door een dame, die op het tooneel zingend rondwandelde, volkomen betooverd. Ze was buitengewoon mooi, droeg een laag uitgesneden japon en trok een langen gelen sleep achter zich aan. Haar lachend gezicht herinnerde aan tante Rosi en Veronika nam dadelijk haar vraag van dien avond weer op:

„Is 't niet tante, u zingt daar ook?"

Rosi antwoordde er nu niet op:

„Ga zitten en luister goed," zei ze dringend en wees Veronika een stoel aan, die voor aan de balustrade stond.

Zij zelf bleef met Leopold een beetje op den achtergrond. Veronika vatte het op als een bevel, en lette goed op. Ze luisterde naar de woorden uit het gezang, maar ze verstond ze niet; ze spande zich nog meer in, maar vergeefs en zich naar haar tante omkeerend, zei ze, als om zich te verontschuldigen:

„Ik luister wel, maar ik kan niets verstaan."

Leopold antwoordde op geruststellenden toon:

„Natuurlijk niet, kindlief, het is ook Fransch."

Van nu af aan was Veronika nog eens zoo oplettend. Dat er menschen bestonden, die een andere taal spraken, scheen ze pas nu te vernemen. Wat is dat? Ze zeggen alles wat ze willen, vorschte ze bij zichzelf, en men weet er niets van. Ze kunnen hardop praten, zonder dat men hen verstaat. En toen de zangeres eindelijk met een buiging en een kushand afging, applaudiseerde Veronika dankbaar. Alle menschen klapten, maar de zangeres kwam niet. Ze liet alleen haar gezicht in de spleet tusschen het

scherm zien en lachte, en de menschen klapten nog harder. Toen verdween ze, stak haar been naar buiten en zwaaide er mee. Veronika kon niet tot bedaren komen over deze grap.

„Hebt u gezien tante, wat ze gedaan heeft? Hebt u het gezien?"

De muziek begon dadelijk weer, en nu kwamen er twee clowns. Ze hadden vreeselijke gezichten, die Veronika afschuwelijk vond. Ze hielden opgewonden, krijschende gesprekken met elkaar, waarvan Veronika alweer niets verstond. Doch ze begreep, dat ze om een tafel vochten en zoo gruwelijk worstelden ze er om, dat Veronika meende, dat ze er het leven bij zouden laten. Maar er gebeurde niets dergelijks. De eene had een plank genomen en smeet deze den ander tegen het achterhoofd. Deze bleef echter kalm op de tafel staan en rookte behaaglijk verder, alsof er niets gebeurd was, terwijl de plank stuksloeg en de splinters in het rond vlogen. Een heele poos later ging hij pas weg en wreef zijn voorhoofd.

„Nu is hij niet lekker geworden," dacht Veronika.

Ondertusschen nam de misdadiger vergenoegd de veroverde plaats in, tot de verjaagde terugkwam, zwaaiend met een reusachtige bijl.

„Nee," kreet Veronika ontzet, maar hij had al geslagen, de bijl zat in den gespleten schedel van den ander en bleef erin steken. Veronika dacht dat er een moord was begaan, maar de vermoorde liet de bijl in zijn kalen knikker steken en rookte kalm door. Toen begonnen ze weer opnieuw ontzettend te vechten en vielen tenslotte met hun tweeën op de tafel aan, trokken de pooten er onder uit en zetten deze aan den mond. En nu begonnen ze op de tafelpooten heel vaardig een prachtige melodie te blazen.

Veronika was door dezen afloop bepaald ontdaan en kon zich maar niet verklaren, waarom ze elkaar zulke gruwelijke kwetsuren toebrachten en waarom ze op houten tafelpooten speelden en niet liever op echte trompetten, als ze toch zoo prachtig konden blazen.

Weer was de muziek begonnen. Een heer in een fluweelen jasje trad op en begon op een grijze lei met verbazingwekkende vlugheid te teekenen. Veronika zag prachtige landschappen ontstaan, met dorpen, dichte bosschen en hooge, sneeuwbedekte gebergten op den achtergrond, of zeekusten met opkomende maan, en ze verwonderde zich niet alleen over de vlugheid waarmee dit alles

te voorschijn werd gebracht, maar vooral omdat ze nu tegelijkertijd gewaar werd dat de schilders hun schilderijen in den schouwburg maken, terwijl de muziek speelt; en ze dacht nu, dat het gebruikelijk was bij deze kunstenaars hun handigheid op deze manier te oefenen.

Ondertusschen hoorde ze iemand heel luid „Bonsoir Roosje" roepen en omkijkend zag ze, hoe een dikke roodharige dame druk op haar tante toekwam. Leopold stak zijn hand uit en raakte heel luchtigjes den breeden rug der dame aan. Dadelijk schoot ze overeind, vertoonde een wit, groot, lachend gezicht en schreeuwde:

„O, ben je met Leopold hier? Jemi, zeg, ik ben ook met m'n ouwe hier!"

En ze wendde zich om, de gang inroepend:

„Waar is ie dan? Waar is ie dan?"

Achter een groep van heeren in smoking kwam in een licht zomerpak een kleine, buitengewoon vette man vandaan, die, met een stroohoed zwaaiend eenige malen achter elkaar: „Onderdanigste dienaar" zei. Hij had een laag uitgesneden vest aan, en als een bloedstreep liep een roode dunne das van zijn hals langs het witte hemd naar zijn buik.

Leopold keek over zijn schouder naar hem:

„Bonsoir, prins Eugène," zei hij, en Veronika voelde zich teleurgesteld.

Is dat een prins? Prins Eugène had een baardeloos, heel rood gezicht en hijgde luid. Zijn oogen puilden ver en in eeuwige verbazing uit zijn hoofd. Ze waren bloedbeloopen, wat Eugène een aanzien gaf, alsof hij voortdurend met zware misselijkheid te kampen had. „Onderdanigste dienaar", zei hij, boog zich naar Rosi over en probeerde haar onder de kin te strijken.

Leopold ving zijn arm op en zij:

„Oppassen!"

Nu pas bemerkte Eugène de kleine Veronika en staarde haar eenige seconden aan. Zijn oogen vroegen zoo heftig, dat Mali zei:

„Dat is zeker je aannemelingetje, hè Roosje?"

En zonder haar antwoord af te wachten, verklaarde ze den sprakeloos staan blijvenden Eugène:

„Maar dat heb ik je toch verteld, dat Roosje peettante is.... Zie je dat dan niet.... die witte jurk en het kransje....?"

Eugène begon met zijn stroohoed tegen Veronika te zwaaien:

„Och, ga weg," schreeuwde hij luid, „prins Eugène ziet het kransje en het witte jurkje wel,

hoor. Maar dat dat aangenomen juffertje mooi is, dat ziet prins Eugène ook...."

Allen lachten en ook Veronika stemde in.

Nu begon hij opnieuw met zijn hoed te zwaaien en zich op te winden:

„Tjonge, dat is al een volwassen meiske.... hoor je, Leopold.... kijk eens.... wat jij? Hoe vind je dat ze gevormd is?"

En zich tot Veronika wendend, viel hij tegen haar uit:

„En vandaag bent u pas aangenomen? Zeker.... als je het maar gelooven wil...." hij nam haar onderzoekend van het hoofd tot de voeten op, tot Leopold vermanend zei:

„Zou je haar niet eindelijk eens met rust laten?"

Mali riep luid:

„Nee maar, nou vraag ik jullie, wat zeggen jullie van m'n ouwe.... je zou wel met 'r willen beginnen, hè?"

Het scherm ging weer op, de muziek begon. Langzaam kwam een groot varken te voorschijn en daarop zat een man in kleurige kleedij, die met een grappige diepe stem verklaarde:

„Het varken Odol!"

Het woord Odol klonk er achteraan als een be-

klemd gehijg. Veronika wilde het pleizier niet alleen genieten, maar toen ze omkeek naar haar tante, bevond ze zich alleen in de loge. Rosi en Leopold zaten met Mali en Eugène achter de loge in de corridor aan een tafeltje, dronken en redeneerden druk. Veronika was bang, dat ze met hun allen het zeldzame schouwspel zouden missen, daarom stond ze op om hen te halen:

„Tante, toe, kom .. er is een varkentje op tooneel...." zei ze, uit de loge tredend.

Opnieuw lachten ze alle vier en Mali riep:

„We hebben geen varkentje noodig, we hebben prins Eugène toch...." en ze sloeg den kleinen vetten man tegen de borst.

Eugène rukte wijd zijn mond open, want het lachen dreigde hem te doen stikken. Zijn oogen puilden uit hun kassen, en hij wuifde druk met zijn hand, alsof hij er nog zijn stroohoed mee vasthield. Ze waren allen buitengewoon vroolijk en Veronika wist niet waarom. Ze verwonderde er zich enkel over, dat niemand wilde komen kijken. Opeens bemerkte ze een grooten, slanken jongen man met een zwarten baard, die achter Leopolds stoel tegen den muur leunde en haar met zijn witte tanden toelachte.

Ze zag hem aan en dacht: dien ken ik ook niet. Hij knikte haar luchtig toe en kwam achter de tafel vandaan.

„Wacht, juffrouw, ik kom even naar mijn vriend Odol kijken."

Hij ging met haar in de loge.

Wat zei hij? Zijn vriend Odol? dacht Veronika en voegde er luid aan toe:

„Maar die man heet niet Odol!"

Hij glimlachte weer. Het was als een felle bliksemstraal in zijn donkeren baard.

„Ja! Ja! Die man is ook mijn vriend niet, maar met Odol sta ik op uitstekenden voet, ik zeg zelfs jij en jou tegen hem...."

Ze zag hem onzeker aan. Hij boog zich nu over de balustrade heen en wendde zich oplettend naar het tooneel.

Maar Veronika keek niet meer naar het tooneel, doch zag aldoor alleen hem aan. Hij had een heel wit gezicht en een fijnen rechten neus, die heel bleek was. En daaronder begon meteen zijn diep-zwarte baard, die golvend tot op zijn borst neerviel. Hij ziet eruit als de duivel, dacht Veronika. Maar toen bekeek ze zijn haar, dat zacht en bijna teer zich om de blanke slapen lei. Nee, als de duivel stellig niet,

dacht ze toen, en werd ontroerd alsof ze hem bitter onrecht had gedaan.

Hij voelde haar blik en wendde zich vriendelijk tot haar, en dezen glanzenden glimlach greep ze aan als een groote genade. Ze hield hem met haar trekken vast, maar hij keerde zich weer om en keek verstrooid door de zaal. Nu voelde Veronika zich plotseling als verstooten. Ze ontdekte opeens dat ze veel met hem te praten had. Ze wilde hem naar Odol vragen en of Eugène werkelijk een prins was, en of hij gehoord had, hoe ze hier op tafelpooten hadden geblazen, maar haar stem weigerde, zoodat ze alleen maar een paar maal kuchte, en toen kwam er een groote hopeloosheid over haar.

Tante Rosi riep:

„Ferdinand! Ferdinand!"

Hij stond langzaam op:

„Hier ben ik al," en ging naar buiten bij de anderen, zonder iets te zeggen.

Veronika had het gevoel alsof er een ongeluk gebeurd was en ze verbeeldde zich dat haar tante Ferdinand opzettelijk geroepen had. Dat vond ze leelijk van haar tante en ze was er verbitterd over. Trouwens, niemand bekommerde zich om haar. Niemand was lief tegen haar. Nu wist ze het. Nie-

mand was lief tegen haar. Daaraan lag het. Hij was opgestaan en eenvoudig weggegaan. Ze zat alleen in de loge, kon niets zien en niets denken, alleen het smartelijk verlangen lag in haar als een wond, dat hij weer binnen mocht komen, naast haar zitten en met haar spreken. Ontzettend langzaam verliepen de minuten. Ze luisterde naar het tafeltje achter haar en hoorde ze allen door elkaar spreken, Leopolds weeke stem, het gelispel van tante Rosi, het hijgen van prins Eugène, en Mali krijschte luid; alleen hem hoorde ze niet, en een heftige ongeduldigheid kwam er in haar, zoodat ze wilde opspringen en naar hen toe loopen, maar een vage bedoeling zichzelf te pijnigen, hield haar vast.

Ze wilde huilen en dorst niet. Maar ze stelde zich voor, hoe ze allen zouden komen aanloopen, angstig en verschrikt bij het zien van haar tranen, en zouden vragen en luisteren en haar streelen en troosten, en ze werd erg ontroerd bij deze gedachte.

Plotseling stond haar tante voor haar:

„Kom, Veronika, het is laat."

Ze voelde zoo'n hevige woede bij deze woorden, dat ze niets kon zeggen. Naar huis gaan? Aan deze mogelijkheid had ze heelemaal niet gedacht. Ze stond op en keek naar Ferdinand. Hij leunde weer

tegen den muur en staarde verstrooid voor zich uit en ze voelde zich verscheurd van verdriet om het afscheid.

Leopold kwam op hen toe en Mali. Ze had roode verhitte wangen, stormde op Veronika toe en drukte haar tegen zich aan:

„Geen lust, mijn kind, hè? Geen lust? Wat jij? Nu al naar huis toe?"

Veronika klemde zich als om hulp zoekend aan haar vast en Leopold zei geërgerd:

„Vooruit, maak geen onzin, Roosje! Nog een uurtje. Wat hindert dat nou?"

Buiten was Eugène blijven zitten en wuifde druk met zijn hand:

„Niet flauw zijn! Niet flauw zijn!"

Leopold tikte op Veronika's schouder, heel zacht en voorzichtig:

„U hebt nog heelemaal geen slaap, niet waar juffrouw?"

Met natte oogen zag ze naar hem op, nu kon ze haar tranen niet meer inhouden. In haar gezichtje lag zulk een smeeking, dat Leopold er ontdaan van was:

„Welnee, kind, we gaan nog niet naar huis," zei hij geruststellend, en tot Rosi gewend:

„Vooruit, het hindert niks, — doe toch niet zoo vervelend."

Daarna nam hij Veronika bij de hand en trad met haar uit de loge.

Eugène hief zich hijgend, steunend en met zijn armen roeiend uit zijn stoel. Hij leek erg enthousiast en had lust Veronika bij haar andere hand te nemen.

Mali drong zich er tusschen.

„Kom," zei ze, „wij blijven," en hij hield zijn armen uitgespreid, liet zich tegen zijn borst slaan en hijgde van vergenoegdheid.

Veronika bemerkte, dat Ferdinand hierom glimlachte. Ze zag zijn milde, gelijkmatige trekken, zijn donkeren, omsluierden blik, en het was haar, alsof hij oneindig veel geduld met alle menschen had en alsof hij ook haar vergaf. Ze wist wel niet precies wat hij haar moest vergeven, maar ze voelde zich overgelukkig.

Ze drentelden met hun allen de gang door en het vervulde Veronika met trots, dat de menschen naar haar omkeken en haar nieuwsgierig opnamen.

Rosi liep naast haar, sloeg een arm om haar middel en vroeg:

„Heb je heusch geen slaap?"

En omdat ze lachend het hoofd schudde, meende Rosi:

„Nou, als je je dan maar goed amuseert...."

De kellner stootte een deur open en een kleine keurige kamer werd zichtbaar.

Eugène schreeuwde:

„Ja, bij 't souper,
In chambre séparée!"

Toen voegde hij er verontwaardigd aan toe:

„Eerst de dames! De dames gaan voor!"

En hij zag ze allen met wijd opengesperde oogen ernstig aan.

Veronika was de kamer al binnengetreden, had in den spiegel gekeken, de piano ontdekt, de roode fluweelen crapauds om de wit gedekte tafel en de smalle canapé bewonderd.

Opeens hoorde ze, dat Mali met haar grove stem zei:

„Nee maar, wat heb ik nou, Ferdinand? Je wilt toch nog niet naar huis?"

Met een sprong was ze weer bij de deur. Leopold had Ferdinand bij zijn arm genomen en praatte dringend tegen hem. Eugène stond er bij en staarde

de beide mannen van onder op met uitpuilende oogen aan.

Ferdinand glimlachte mild tegen allen, die hem omringden en schudde het hoofd:

„U moet me laten gaan, heeren en dames, het is al laat."

Mali voer ruziënd tegen hem uit. Hij hief afwerend zijn blanke hand op en zag haar ernstig aan.

Veronika trilde, maar tante Rosi zei goedmoedig:

„Toe, blijf hier, Ferdinand; we gaan wat zingen, toe blijf bij ons."

Eugène schreeuwde:

„Ja, zingen! Prins Eugène zal prins Eugène zingen. Ja, blijf je?"

Ferdinand zag hem van terzijde aan, doch Leopold wendde zich af en bromde onwillig:

„Nou, goed dan, als jij gaat, gaan we allemaal mee, voor den duivel!"

En hij zette zijn hoed op.

Ferdinand hield hem vast:

„Nee zeg, ik wil jullie niet verstoren.... een uurtje dan!"

Hij trad de kamer binnen, terwijl allen bravo riepen. Veronika drukte zich kleintjes tegen de deurpost en liet hem binnen.

Ze gingen aan tafel en twee kellners vulden de glazen.

Rosi zei tegen Veronika:

„Zeg! niet te veel drinken, hoor! Het is champagne!"

Veronika nipte maar even. Het was haar, alsof deze wijn zich als iets levends in haar mond bewoog en het smaakte haar niet. Ze zette het glas neer en keek naar Ferdinand. Hij zat rechtop en rustig tegenover haar, rookte een dunne cigaret, die als een lichte streep op zijn zwarten baard hing en keek glimlachend rond. Ook haar lachte hij toe, maar ze hield zijn blik niet uit.

Mali knoopte haar boordje los en liet haar blanken hals en haar onderkin zien:

„Ach!" riep ze uit, „wat heb ik het warm! Schenk me nog ereis in!" en ze sloeg met het glas op tafel.

Eugène kwam op haar toe, haalde een stukje ijs uit den koeler en wilde dat in haar nek laten glijden.

Ze krijschte wild, sprong op, drong Eugène tegen den muur en stiet met haar vuist in zijn borst.

Rosi trachtte haar te kalmeeren:

„Kom Mali, nu allemaal stil zijn, hoor! Luisteren jullie liever!"

Leopold zette een ernstig gezicht en begon

magnifiek te fluiten. Allen luisterden. Hij trilde en floot als een merel. Veronika hoorde dit teedere vogelgezang en keek tevreden naar Ferdinand.

Maar na een poosje kwam Eugène er tusschen en begon te brullen:

„Prins Eugène, die edele ridder, wilde den keizer wederom stad en vesting Belgrado overgeven...."

Hij hijgde en zijn rochelende adem scheurde het lied aan flarden.

„Hou je nou op, ja of nee?" snauwde Mali, die zich koelte toewaaierde: „Kraai liever een beetje!"

Eugène ging op zijn teenen staan, drukte zijn eene oog dicht, zoodat het andere nog meer scheen uit te puilen en schreeuwde luid:

„Kikeriki!"

Daarbij sloeg hij met zijn armen als met vleugels en wiegde zijn hoofd heen en weer. Ze lachten allen en Veronika zag opnieuw den blinkenden lach van Ferdinand.

Leopold was op de piano toegegaan en speelde nu een wals.

Tante Rosi tilde haar rokken op en draaide lustig in het rond.

„Kom Ferdinand," riep ze, „laten we eens dansen."

Tot Veronika's groote vreugde bleef hij zitten en zei enkel:

„Och nee, dat gaat immers niet, hier."

„De Donauwellen," riep tante Rosi al dansend Leopold toe, „speel asjeblieft de Donauwellen eens."

En hij begon de Donauwellen. Nu vloog Rosi met waaiende rokken gloeiend-warm om de tafel heen en zong met frissche stem de wals mee.

Toen bleef ze, heftig ademend, voor Veronika staan, rukte haar van haar stoel op en vroeg:

„Kan je dansen?"

In het eerst was Veronika heelemaal onthutst en dacht ze, dat Ferdinand haar zou uitlachen, maar zoodra ze in den arm harer tante hing, gaf ze zich over aan het rhythme.

Rosi hield de lichte gestalte tegen zich aangedrukt en draaide zich wiegend met haar door de kamer. Veronika was als bedwelmd. Plotseling brak het spel af, tante Rosi viel met een luiden zucht in een stoel en liet Veronika staan. Alles draaide nog met haar mee. Ferdinand strekte zijn arm uit en steunde haar. Ze wankelde. Zonder te zien, herkende ze hem en hield zich bevend tegen zijn borst aangevlijd, tot hij haar zacht van zich afdrong. Toen

ging ze naar haar plaats terug, dorst niet op te kijken en ging bedrukt zitten.

Ondertusschen was Mali weer met Eugène begonnen te kijven. Hij wilde haar absoluut dwingen te drinken en toen zij zich verzette, had hij den wijn over haar japon uitgegoten. Ze gilde het uit, en terwijl Eugène nog lachte, greep zij een vol glas en smeet het hem midden in het gezicht, zoodat hij blazend, steunend en spuwend achteruit deinsde. Zijn adem klonk als gerochel. Maar dadelijk richtte hij zich weer op en begon te zingen:

„Dus wij zijn landgenooten!"

Allen vielen in. Dit lied kende Veronika ook en vroolijk zong ze mee. Men hoorde haar stem helder boven de anderen uit. Mali glimlachte haar toe, en Rosi streelde, al zingend, over haar wangen.

Leopold brak het gezang af:

„Veronika heeft de mooiste stem," zei hij, „net een klokje. Zij moet nu eens alleen wat zingen."

„Ja, 't is waar," zei Ferdinand. „Haar hebben we het best gehoord."

Hij zei het tegen Leopold en Veronika begon dadelijk met grooten ijver.

Ze zong het kerklied, dat ze dien laatsten avond thuis, voordat ze op reis ging, met de kinderen had gezongen.

Het was heel stil geworden en haar stem klonk hoog en week door de kamer.

Tante Rosi was ontroerd:

„Dat ken ik ook," riep ze zachtjes, „dat ken ik ook," en ze viel met haar frissche sopraan in.

Samen zongen ze het lied ten einde. Toen klapten de mannen goedkeurend. Ferdinand was ermee begonnen.

Veronika wilde het lied dadelijk van voren af aan beginnen, maar Mali zei:

„Dat is zoo iets als je wel op een processie hoort!"

Rosi antwoordde:

„Je bent gek! 't Is heel iets anders!"

„Toe nou," riep Mali gekrenkt, „ u zult mij wat vertellen. Ik, die ieder jaar naar Maria Zell toe ga."

En kleineerend voegde ze er aan toe:

„Trouwens, ik ken het ook, hoor, dat lied, ik ken het zelfs heel goed."

Aan de piano sloeg Leopold een paar accoorden aan en ging in een wijs over, die Veronika zich vaag herinnerde. Waar had ze dat meer gehoord?

Allen stemden geestdriftig in.

„Und doch warst Du mein Glück, mein ganzes
[Leben."

Gisteren had tante het gezongen, voordat ze naar bed gingen.

Leopold draaide zich onder het voortspelen naar de tafel om:

„Zeg, Ferdinand, heb je geen lust?"

En Rosi en Mali smeekten:

„Ja, ja, Ferdinand moet het alleen zingen."

Ferdinand trok een ernstig gezicht, lei zijn hoofd in zijn nek, zoodat zijn zwarte baard van zijn borst af in de lucht stond, en begon met een melodieuze, even trillende stem:

Weisst Liebchen, Du...."

Onbeweeglijk zittend luisterde Veronika. Het warme, bevende gezang stroomde over haar heen, drong door haar kleeren, over nek, rug en borst, teeder, als zachte aanrakingen. Nu zette Ferdinand zijn stem uit en begon het refrein:

„Und doch warst Du mein Glück, mein ganzes
[Leben...."

De herhaling zongen allen mee. Veronika kon niet. Ze vocht met haar tranen.

Op de canapé worstelden Eugène en Mali.

Hij schreeuwde:

„Je bent warm! O, je bent verschrikkelijk warm!" en probeerde haar blouse open te maken.

Ze lachte en krijschte, verweerde zich, viel terug, sloeg met haar beenen om haar heen. Haar voet lag plotseling op tafel. Veronika keek naar de zwarte kous en naar den lagen lakschoen. Hij lag daar en bewoog zich, alsof hij hier boven ook eens wilde rondkijken. Niemand lette erop.

Leopold had tante Rosi in een hoek geduwd, stond voor haar en praatte dringend tegen haar. Ze gilde elk oogenblik luid, alsof ze geknepen werd. Toen trad ze op de tafel toe, met loshangende haren, roode wangen en glanzende oogen.

Ze gaf Ferdinand een klap op zijn rug:

„Schenk me nog eens in!" nam het volle glas en dronk het in één teug uit.

Leopold trok haar naar de piano toe, ging zitten en nam haar op zijn schoot. Ze schreeuwde en lachte door elkaar heen, hij kuste haar langzaam en zij verweerde zich. Maar toen gooide ze haar arm om zijn hals en drukte zich tegen hem aan. Beiden zaten nu stil, in kussen verzonken.

Op de canapé wentelden Eugène en Mali zich rond, sprakeloos, met kort gesteun.

Ferdinand zei tegen Veronika:

„Alleen wij tweeën zijn alleen, hè?"

Ze zag alleen hem, bleef van alles wat hier gebeurde onberoerd en glimlachte:

„Wij tweeën."

Hij zag haar verbaasd aan. Dit onbevangen, open meisjesgelaat verwarde hem. Toen stond hij op en liep om de tafel heen, kwam op haar toe en boog zich over haar heen:

„Wat zullen wij nu doen?" fluisterde hij zachtjes, heel dicht bij haar oor.

Opnieuw gaf ze hem opgewekt zijn vraag terug:

„Ja, wat zullen we doen?"

Maar hoe zit dat toch met haar? vroeg hij zich af, richtte zich op en begon langzaam in de kamer heen en weer te loopen. De rook lag met zware, blauwe sluiers in de lucht. Veronika zat daar, rechtop, glanzend in haar witte jurk, met stralende oogen, die ze voor zijn haastige blikken neersloeg. Hij trad nogmaals op haar toe, bracht zijn gezicht vlak bij het hare. Ze voelde, dat hij zwaar ademhaalde; hij was verlegen en opgewonden, staarde haar een heele poos radeloos aan: Waarom kijkt

ze zoo? dacht hij beklemd. Ze kijkt als een vrouw.

Hij nam onverwachts haar hand en zei jongensachtig:

„U bent lief!"

Ze glimlachte en antwoordde hartelijk:

„U ook!"

Hij ging haastig van haar vandaan, naar den anderen kant van de tafel en dronk een glas wijn. Toen begon hij weer de kamer op en neer te loopen.

Veronika keek niet meer naar hem, doch staarde stilletjes voor zich uit; ze voelde zich oneindig verheven en rijk.

Mali werkte zich van de canapé overeind, blauwrood in haar gezicht en wankelend:

„Geef me mijn hoed," siste ze Eugène toe.

Ferdinand sprong toe en zette haar den hoed op. Ze zette hem onzeker met de hoedenspeld vast. Hij hing scheef.

Eugène hield zich steunend aan den rand van de tafel vast:

„Leopold!" riep hij, „we gaan.... hoor je?"

Toen duwde hij zich af en wankeld hijgend de deur uit.

Rosi gleed van Leopolds schoot af. Ze kon niet

staan. Leopold ving haar op en ze steunden elkander wederkeerig.

Allen gingen achter elkaar de kamer uit, naar de trap.

Rosi hield haar hoed in de slap neerhangende hand. Haar hoofd viel bij iederen stap achterover.

Ze zong: „Und doch warst Du....", maar zonder stem, zacht krijschend.

Leopold bromde en sleurde haar met zich mee en hield zich zwaaiend aan de leuning vast.

Verschrikt liep Veronika achter hen aan. Maar Ferdinand stelde haar met zijn glanzenden glimlach gerust.

Toen ze de poort bereikten, reed Mali juist met Eugène weg. Eugène zwaaide vermoeid met zijn stroohoed en rochelde een groet. Juist hielp ook Leopold tante Rosi in het rijtuig; ze viel bijna in de kussens. Toen stapte hij er ook in. Veronika zag het op de trap en begon te roepen.

„Tante Rosi!" gilde ze, zoodat het in de vestibule weergalmde.

Maar Ferdinand trok haar plotseling terug:

„Wees toch kalm! In 's hemelsnaam!" smeekte hij.

Veronika was dadelijk stil.

Het rijtuig was weg, toen ze op straat kwamen. Het reed juist den hoek om en verdween.

„Brengt u me naar huis?" vroeg Veronika fluisterend en zocht in de duisternis zijn gezicht.

„Nee," zei Ferdinand, „jij blijft bij mij."

En toen ze verwonderd naar hem opkeek, boog hij zich over haar heen en kuste haar zachtjes op haar mond, zoodat ze zijn baard als een weeken zijden doek op haar gezicht voelde.

Toen ze in het rijtuig zaten, huiverde Veronika.

„Ik ben koud," murmelde ze en vlijde zich dichter tegen hem aan.

Hij lei zijn arm om haar lichaam, dat zich gewillig aan zijn aanrakingen overgaf, en dacht daarbij: Ondergaat ze niets? Of weet ze niet wat dat beteekent? Waarom heb ik haar eigenlijk meegenomen? Hij lei zijn mond tegen haar oor:

„Je bent van mij! Wil je?"

Veronika verroerde zich niet. Ze lachte alleen maar zachtjes, omdat dit haar een gelukkige gedachte leek.

„Ja — ik ben van u."

Hij wist niets te zeggen.

Toen bleef het rijtuig staan. Veronika stapte uit, keek naar de huisdeur en zei twijfelend!

„Maar hier woon ik toch immers niet!"

Hij sloot open en antwoordde barsch:

„Maar ik!"

Ze aarzelde.

„En tante dan...."

Toen nam hij haar bij de hand en zei heftig:

„Kom, ga nu mee, de koetsier kijkt al."

Toen ze met lachende oogen in de kussens lag, het gouden haar als een glans om hoofd en schouders, stond hij voor haar en deed, in zijn overwegende ervaring, in zijn angst en begeerte veel vragen bij zichzelf, terwijl hij op haar neerkeek. Wat is ze? Waarom ligt ze in mijn bed, zonder zich te verweren, zonder zich te laten smeeken.... en ze is toch bijna nog een kind.... en vandaag pas aangenomen.... dat vertellen ze tenminste.... is ze werkelijk zoo onschuldig en is dat allemaal wel waar? Weliswaar, met een peettante als Roosje.... als Roosje!

En nu streelde hij haar met zijn blikken en dacht: Als een bloem is ze, zoo geurig en zoo frisch. En hij bukte zich, om haar langzaam, heel

langzaam te genieten, en kuste haar zachtjes en vaak.

Doch zij sloeg haar armen om hem heen, vrijmoedig, tevreden en in blijde teederheid. Maar toen voer een beving door haar heen, toen ze aan zijn warme borst plots ontvlamde; en een vlugge kreet vloog op naar het plafond.

Later was ze bevrijd en luisterde als bewusteloos en vol ontroering naar den versnellenden klop van het hart, dat vanuit de borst, waaraan zij rustte, onbegrepen dingen tot haar sprak. Ze voelde zich alleen gelaten, mijmerde in bedwelmde verwondering voort en verzonk in de onmetelijke diepte van een droomloozen slaap.

De eerste zonnestraal die in de kamer viel, wekte Veronika als een zacht geroep. Ze zag Ferdinand met diep in de kussens gedrukt gezicht slapen, maar zij kon er niet langer inblijven.

Er was een drukke haastigheid in haar, waardoor ze niet langer stil kon blijven liggen. Alsof het leven nu dadelijk werkelijk zou gaan beginnen en alsof ze geen minuut te verliezen had, glipte ze het bed uit. Aldoor glimlachend, was ze bezig in de kamer, lei Ferdinands neergesmeten kleeren netjes en kleedde zichzelf aan.

Toen ging ze aangekleed op den rand van het bed zitten en keek met oogen vol liefde naar den slaper. Ze bewoog zich niet. Maar hij werd eindelijk wakker van haar blikken en toen hij haar voor zich zag zitten, in het witte aannemelingenjurkje, met het kransje op haar hoofd, kwam hij verbluft overeind en staarde haar met slaapdronken, verwarde blikken vol verbazing aan.

Ze lachte bij dit vragende, onbehaaglijke gekijk, meende hem gerust te moeten stellen en zei innig:

„Nee.... ik ga niet weg, ik blijf bij je, voor eeuwig en altijd...."

Nu pas werd hij volkomen wakker:

„Wat zeg je daar?"

Ze herhaalde:

„Ik blijf nu altijd bij je," en had een heel gelukkig gezichtje.

In hem begon woedend een groote spijt op te komen, maar ontnuchterd en slap als het hem te moede was, wist hij niet wat hij moest doen.

Veronika zag hem met glanzende, wakkere oogen aan en dat maakte hem nog verlegener.

Wat zal er gebeuren? Onaangenaamheden en last; hij kreeg het er benauwd van.

Zijn wantrouwen ontwaakte weer en terwijl hij

met loerende oogen naar Veronika keek, zei hij bij zichzelf:

„Stom! Stom kan een mensch soms zijn!"

Zij echter zat verlegen voor hem, zag hem al maar aan met een teederheid, die hij niet kon verdragen, omdat ze hem van gisteren leek en gisteren nu eenmaal voorbij was.

„Het is ook wel heel aardig geweest," sprak hij onder deze blikken binnensmonds, „maar nu kon ze toch weten.... en trouwens...." ....„ga de kamer uit!" zei hij plotseling tamelijk barsch tegen Veronika, en wijl hij haar verwonderde gezichtje zag, herhaalde hij zachter, „Ga nu.... ik wou me aankleeden," maar hij wendde zich af, terwijl hij sprak, zoo bevangen was hij.

Zij stond gehoorzaam op en liep met haar kinderstappen zonder haast naar de deur. Daar wendde ze zich nog eenmaal om. Hij knikte haar ongeduldig toe en ze verdween. In de voorkamer bleef ze staan. Hier was het nog heelemaal donker en ze bleef bij het raamkozijn staan wachten tot hij haar zou roepen.

Ferdinand was nauwelijks alleen of hij sprong het bed uit en begon zich voor de waschtafel met ijskoud water te begieten.

Terwijl hij zich afwreef en borstelde, overlegde hij:

„Wel nee, dat is natuurlijk niets dan een gezegde van haar: bij mij blijven; trouwens, hij zou er zich absoluut niet langer mee inlaten. Rosi had dat keurig in elkaar gezet. Dat was een zaakje, meer niet. Maar als ze probeerden dwaze dingen met hem uit te halen, dan zouden ze eens zien, dat ze aan het verkeerde adres waren.

„Larie, bedriegerij is het, dat heele gedoe met die aanneming," zei hij, door de kamer heen en weer loopend, en opeens werd alles helder in hem.

Natuurlijk! Zoo was het! — Halt! en hij sprong plotseling naar het nachttafeltje. Een plotselinge verdenking was in hem ontstaan. Nee, zijn horloge lag er nog en zijn ketting ook. Hij opende zijn portefeuille, telde zijn geld, niets ontbrak.

Goed dan! En nu dacht hij na.

Wat zal ik haar geven? Hij nam wat hem noodig leek, deed het apart,.... zoo.... en verder.... haar met een rijtuig naar huis sturen, maar nu dadelijk, nog voordat het te laat wordt en de menschen in huis wakker zijn. Ziezoo! Hij had zijn vest nog niet heelemaal dichtgeknoopt, toen hij haar weer binnenriep, met het verlangen, alles nu

maar zoo gauw mogelijk achter den rug te hebben.

„Kindlief," zei hij onverschillig, „je zult wel naar huis willen."

„Naar huis?...."

„Nou ja, naar je tante bedoel ik...."

Ze zag hem geschrokken aan: „O nee! Nee, ik wil heelemaal niet naar haar toe."

„Ja maar...."

„Ik blijf bij jou."

Ze wierp zich om zijn hals en keek naar hem op. Alles wat ze zei, klonk zoo vanzelfsprekend, zoo overtuigd en zoo eenvoudig.

„Ik blijf bij je."

„Maar dat gaat immers niet."

In zijn radelooze verwarring was hem dit woord ontvallen. Ze trad als door den bliksem getroffen achteruit en keek hem met zulk een wanhoop in haar oogen aan, dat hij haar haastig naar zich toe trok en in zijn beklemdheid haar trachtte te overtuigen:

„Ik bedoel maar.... begrijp je.... je moet toch eerst naar je tante.... nee, wees maar kalm.... maar.... Je moet toch je kleeren gaan halen...."

Och, dat was waar ook! Ze liep hem nu bijna omver, zoo haastte ze zich opeens.

„Ik ga meteen weg om alles te halen!"

Toen lachte ze, klapte in haar handen en liep naar de deur.

„Kom! Ga mee!"

Hij greep naar zijn hoed. Wat blijft mij anders over.... ik stuur haar nu naar huis en ga er dan straks zelf naar toe, om met Rosi eens een ernstig woordje te praten.

„Ik zal je nu naar een rijtuig brengen," zei hij. „Je haalt alles en je zegt tegen je tante, dat ze de groeten van me moet hebben."

Ze luisterde gewillig naar hem en liep naast hem de trap af. Toen ze in het rijtuig zat, wilde ze lang afscheid nemen. Hij gaf haar glimlachend een veelbeteekenenden wenk, gaf den koetsier het adres en trad heradem end achteruit.

Terwijl ze de nauwe, duistere trap opliep, dacht ze: Bij hem is het veel mooier! En toen ze voor de kleine deur stond, met het gevoel van een bode, die aan niets vermoedende menschen een heerlijke tijding brengen gaat en op den drempel nog even aarzelt, om zich nog een oogenblik te vermeien in de onwetendheid van degenen, die zich achter de deur bevinden en niets verwachten, streek

Veronika in een groot gevoel van gelukzaligheid met haar handen langs haar lichaam, ademde diep en strekte haar armen uit.

Toen drukte ze fluks op de bel en toen de oude Keetje opende, snelde ze haastig en lachend de donkere voorkamer in.

Doch Keetje hield haar tegen:

„Nu komt u thuis.... ? Nou, wacht maar," zei ze dreigend. „Neemaar, zooiets, zooiets heb ik van mijn leven nog niet gehoord!"

En toen Veronika langs haar heen naar Rosi's kamer wilde gaan, versperde ze haar den weg:

„Hier blijven! Begrijpt u ? Ondeugd, dat je bent!"

Toen liep ze zelf sloffend en brommend naar de deur.

Veronika stond versteld en wist niet wat dat te beteekenen had.

Maar meteen dacht ze: als ik maar eerst alles heb verteld, dan zullen ze wel in hun schik zijn.

Keetje klopte hard op de deur.

„Maak eens open, juffrouw Rosi, het kind is er."

Binnen klonk een gestommel en Keetje wendde zich heftig tot Veronika.

„Nou kan je je pleizier wel op, hoor! Heb je ooit!"

Op het volgende moment werd de deur opengerukt.

In een rood hemd, armen en schouders bloot, met loshangende haren, bevend van woede, stond tante Rosi in de deur.

„Waar ben je geweest?"

Veronika was zoo verbaasd, dat ze eerst niet spreken kon.

Deze vinnig gesiste vraag maakte haar bedroefd en bracht haar in de war.

„Waar ben je geweest?"

Veronika dacht: ze is kwaad, omdat ze denkt, dat ik heb rondgezworven en het huis niet heb kunnen vinden.

„Bij Ferdinand ben ik geweest, tante, u moet de groeten van hem hebben."

Rosi stootte een kreet uit en wierp zich op Veronika.

„Bij Ferdinand? Zoo!"

En ze sloeg haar met de volle hand in het gezicht.

De oude Keetje gilde:

„In gods naam, juffrouw Rosi, pas toch op!"

„Ik sla haar dood, ik wurg haar!" huilde Rosi.

Veronika wankelde onder de slagen. Alles danste voor haar oogen. Ze had snikkend haar handen

opgeheven en voelde, hoe ze nu met gebalde vuisten werd geslagen. Ze trilde van droefheid. Overal werden deuren opengerukt en in een ommezien was de voorkamer vol vrouwen, die in haar hemd kwamen toeloopen en Veronika aanzagen. Een groote gestalte schoof zich tusschen Rosi en Veronika en slingerde tante Rosi met een schok tegen de deur.

Veronika stond bevrijd midden in den kring.

Het was de groote, dikke dame, die op den eersten avond bij de huisdeur had gestaan en haar haar zoo mooi had gevonden.

Nu stond ze in de kamer, als een reuzin in een lang wit hemd, rustig en breed en keek ernstig op Veronika neer.

Achter haar rug kermde Rosi:

„Wat duivel! Ik zal haar leeren, met een manskerel mee naar zijn huis gaan!"

Een spottende stem zei:

„Een mooie aannemeling!"

Veronika beefde onder dezen spot en keek op.

Allen lachten, maar bij haar tante barstte de woede nu nog heviger los.

„Ik zal je leeren! Zoo'n beest!"

En ze probeerde weer op Veronika aan te vallen.

Maar de dikke hield haar met een enkelen greep tegen.

„Laat dat! Laat dat, zeg ik je!" krijschte Rosi. „Ik moet haar nog een mep geven! Omdat ze gezegd heeft: ik moet de groeten hebben van Ferdinand!"

Een geweldig gelach schalde door de kamer.

Rosi kronkelde zich onder de handen der dikke.

De anderen begonnen nu te spreken:

„Toen ik zoo jong was als zij, wist ik nog niet eens wat een man was!"

En een kleine vrouw in een zwart hemd krijschte luid:

„Wat een gemeenheid! Nou zie je meteen eens hoe slecht ze op het platte land zijn!"

Anderen stemden met haar in:

„Ja, ja, die denken dat ze te laat komen!"

Uit de duisternis der voorkamer kwam Guusje aanrennen:

„Waar is ze, dat loeder, die ellendeling!" riep ze al van verre en haar stem sloeg over.

„Die heb ik mijn kransje gegeven! Hier met mijn kransje, oogenblikkelijk!"

Een algemeene verontwaardiging brak nu los:

„Zie eens aan! Heel brutaal heeft ze het kransje op haar hoofd!"

En nog voordat Guusje de plek waar Veronika stond, genaderd was, strekten zich vele handen naar Veronika uit. Woedend stortten ze zich van alle kanten op haar, rukten haar in een oogenblik den krans uit het haar, trokken en duwden en schudden haar door elkaar.

Veronika was bleek geworden, hijgde naar adem en probeerde te vluchten.

Doch haar tante, aangehitst door het tumult en in haar woede nog door den algemeenen bijval versterkt, wilde haar opnieuw te pakken nemen. Ze huilde luid van boosheid.

„Ik vermoord haar nog!"

De dikke trachtte Rosi tegen te houden, greep naar haar, maar ze sloeg als een razende om zich heen en nu ging met een gekraak haar hemd in tweeën, zoodat Rosi er naakt uit te voorschijn sprong.

Veronika bukte zich en ontving trillend den slag.

Toen zei de dikke met haar diepe, onverschillige stem:

„Misschien heeft hij haar iets ingegeven!"

Rosi liet los en wierp haar armen in de lucht:

„De schurk! De ellendeling! Ik ga naar de politie! Naar de politie ga ik!"

En huilend ging ze voort:

„Dat heb je er nu van, als je goedhartig bent. Ik heb me over het kind van mijn zuster ontfermd, heb een horloge voor haar gekocht en een jurk voor haar laten maken, en dadelijk, op den eersten dag... Maar nee! Wat zeg ik toch! Die was al slecht, al vroeger, buiten, in haar dorp al, en ik — nee maar! Als ik bedenk, wat een stommerd ik ben geweest, ik, die me gisteren goed heb gehouden.... Jij weet het immers, Keetje? Is het niet waar? Toen die ouwe van me gekomen is, 's avonds, waar of niet?"

Keetje stemde ernstig met haar in:

„Hij wou absoluut bij Roosje naar binnen," en de kleine in haar zwarte hemd bevestigde:

„Die toen later bij mij is gekomen?"

„Ja," zei Rosi boosaardig, „dezelfde, die komt toch anders nooit bij jou?"

Veronika keek om zich heen.

Waarover hadden ze het nu? Ze zag haar tante daar zoo naakt staan en op haar naaktheid niet letten; ze zag de slaperige vrouwen om zich heen, ontdekte opeens, alsof ze nu pas de gezichten in zich opnam, de vermoeidheid in haar trekken, de

brutaliteit in haar oogen, zag, hoe ze hier in opengewerkte hemden stonden en haar blootheid toonden, voelde, hoe ze allen denzelfden lauwen geur uitwasemden, hoorde, hoe ze elkaar wederkeerig mannennamen toewierpen, in woorden die ze niet begreep, en plotseling was het haar, alsof ze zelf naakt voor Ferdinands oogen stond. En alsof ze zich voor hem moest bedekken, sloeg ze haar handen voor haar gezicht. En nu schoot haar te binnen, wat achter haar lag, ze voelde, dat allen hier het wisten en dat het hier heel iets anders beteekende.

Vreeselijk begon ze zich nu te schamen, en nu pas begon ze luid te snikken, ongebreideld, jammerend, hijgend, met tegen haar borst geklemde handen.

„Vooruit, naar binnen!" zei Rosi, „binnen zullen we wel eens verder praten."

En ze duwde haar de deur in.

Veronika kromp nu onder elke aanraking van Rosi in elkaar, alsof ze door iets afschuwelijks werd aangegrepen.

Snikkend vluchtte ze de kamer in en viel uitgeput op de groote canapé.

Daar verborg ze haar gezicht.

Rosi sloot de deur achter haar dicht en onderhandelde verder met de anderen.

„Misschien heeft hij haar iets ingegeven!"....

Op de gang praatten ze luid en allen tegelijk met krijschende stemmen. Veronika luisterde er niet naar en wilde ook niets hooren. Doch ze vernam hoe Rosi vaak en luid „Politie!" riep, en ze had daarbij het gevoel alsof ze voor dit woord moest weg loopen.

Wat was er met haar gebeurd, dat ze de politie wilden halen? Was ze zoo slecht? Zoo vreeselijk slecht? En zullen ze nu mannen halen, die haar handen vastbinden en haar naar de gevangenis brengen? En waarom moest dat met haar gebeuren? Ze dacht er over na, geraakte in diepen angst en voelde, dat ze in leelijke dingen verstrikt zat.

Maar toen opeens kwam haar herinnering terug: Ferdinand wacht! Ze kwam haastig overeind en droogde haar tranen af.

Ja, hij wacht en zij heeft beloofd, dat ze bij hem terugkomt, dat ze bij hem zal blijven — voor eeuwig en altijd! En ze zal haar boeltje bij elkaar zoeken en inpakken en hier vandaan gaan naar hem toe.

Haar gedachten verwarden zich en plotseling was ze het verband kwijt.

Alles was immers tot nu toe één groot geheel in haar geweest: de aanneming, haar brandend verlangen, de dag en het heele leven dat hem vulde; toen de avond, de avond van gisteren, toen haar tante met dien meneer Leopold was weggereden en haar bij Ferdinand had gelaten.

Een uur geleden nog had hij tegen haar gezegd: „Geef de groeten van me aan je tante."

Dit alles, zooals het was gekomen, was voor haar een wet geweest. Alle menschen hadden haar eender toegeschenen in hun doen en laten. En nu wilde ze hier vandaan, uitgescholden, geslagen, moe van het huilen, ze wilde naar hem toe, want hij was iets anders. Toen bekroop haar een angstgevoel. Als ze hem liet wachten, zou ook hij boos worden, en als ze dan te laat bij hem kwam.... Ze stond op, schreed vastbesloten naar de deur en opende die.

Rosi stond te midden der andere vrouwen. Ze had een mantel omgeworpen en vertelde druk. Allen zagen Veronika aan. Het gesprek stokte.

Rosi vroeg streng:

„Wat wil je?"

En Veronika antwoordde:

„Ik wil weg!"

De verontwaardiging was groot.

„Heb het hart niet! Nog één stap en ik laat de politie halen!" riep haar tante.

Veronika werd de kamer weer ingeduwd.

Stil liep ze weer naar de canapé en ging daar ineengedoken zitten.

Ze dacht er nu alleen nog maar aan, dat Ferdinand zou denken, dat ze niet bij hem terug wilde komen en dat ze dat „Voor eeuwig en altijd" zoo maar gezegd had, en dat deed haar erg verdriet. Ze stelde zich voor hoe hij wachtte, hoe ongeduldig hij zou zijn en hoe hij tenslotte hier naar toe zou hollen om haar te halen, om te zien waar zij bleef.

Aan deze gedachten klemde ze zich vast en putte er nieuwe vreugde uit.

Ze verbeeldde zich, dat haar tante bang voor Ferdinand zou zijn en de kamer binnen kwam sluipen en haar smeekte:

„Zeg hem niet, Veronika, dat ik je geslagen heb, ik smeek er je om en vergeef me. Ik heb het alleen in woede gedaan, toe, zeg niets tegen dien lieven Ferdinand."

En toch, ze zou hem alles zeggen, alleen dat eene, dat tante Rosi daar te midden van al die vrouwen zonder hemd had gestaan, zou ze hem verzwijgen. Bij de gedachte daaraan verborg ze plotseling haar

gelaat in haar handen en het deed haar erg pijn, dat ze zich zoo schaamde.

En zoo zat ze daar en wachtte. Het werd stil op de gang. De stem van haar tante klonk nu uit de verte; ze moest in een andere kamer gegaan zijn. Nog een poosje was het heel rustig.

Toen kwam Rosi binnen, liep, zonder Veronika aan te zien, naar de kast, nam er een peignoir uit en deed die aan. Daarna kamde ze met een boos gezicht haar haar voor den spiegel en gooide de deur, toen ze weer wegging, met een luiden slag achter zich dicht.

Een uur verliep. Veronika zat daar maar en wachtte en haar ongeduld nam toe. Ze luisterde naar elk geluid, dat zich bewoog, naar elken stap, dien ze op de gang hoorde.

Toen stond ze op, omdat ze het niet langer meer uithield, haalde haar kleeren en maakte haar pakje klaar; en toen ze gereed was en alles op tafel gelegd had, ging ze er bij zitten en luisterde aandachtig, vol vertrouwen.

En er werd gebeld.

Ze hoorde fluisteren, herkende zijn stem, sprong op en stond bevend midden in de kamer, met stralende oogen.

Na een poosje werd de deur opengerukt en achter tante Rosi kwam Ferdinand binnen.

Voordat ze hem tegemoet kon snellen, blafte Rosi haar toe:

„De kamer uit!"

Veronika zocht Ferdinands blikken.

Maar hij hield het hoofd afgewend, en ook hij scheen er op te wachten, dat ze heenging. Toen sloop ze stilletjes de kamer uit, maar bleef buiten aan de deur staan, vol hoop. Alleen dat ze niet vlug haar pakje van de tafel had genomen, om dan dadelijk met hem mee te kunnen gaan, speet haar nu. Want verder was ze heelemaal niet meer bezorgd, geen enkele andere mogelijkheid kwam in haar op. Hij was immers gekomen en dat beteekende dus dat hij haar kwam afhalen, omdat ze hem te lang naar zijn zin was weggebleven.

Iets anders bestond er niet voor haar.

Binnen werden de stemmen luider en ze hoorde hoe haar tante opnieuw over de politie begon te spreken.

Maar nu viel Ferdinand haar met harde woorden in de rede: Zoo moest ze niet met hem beginnen, dan zou hij het ook over een anderen boeg gooien.

„Ben je weggereden, ja of nee?"

Rosi wilde iets anders zeggen.

„Ja of nee?"

De twee woorden vielen binnen neer, alsof iemand tweemaal op tafel sloeg.

Een gefluisterd antwoord.

Daarna Ferdinands hard gepraat:

„Je hebt haar doodgewoon bij mij gelaten, snap je? Probeer jij nu eens een schandaaltje te maken!"

Weer een gefluisterd antwoord.

Toen Ferdinand op hoogen toon:

„En wie denk je wel, dat ze meer zullen gelooven: Jou of mij?"

En daarna werd het stil, en Veronika begreep van dit alles maar één ding, dat Ferdinand haar tante de baas was geweest; en ze vouwde haar handen en drukte ze tegen haar borst, omdat ze wilde zingen en zich inhield.

Al stiller werd het in de kamer en toen hoorde Veronika opeens, dat haar tante lachte. Dus nu was alles weer goed. Ze lachte overgelukkig mee en glimlachte nog toen de deur openging en Ferdinand naar buiten trad, en glimlachend strekte ze haar beide handen naar hem uit. Doch hij zag haar alleen maar even vluchtig aan, ging verlegen op zij, stapte haastig langs haar heen en mompelde:

„Adieu!"

Toen hij zoo haastig verdwenen was, bleef Veronika nog een oogenblik staan en wist niet; dat de glimlach van daarstraks nog om haar lippen zweefde.

Toen staarde ze langzaam door de wijde voorkamer, staarde naar alle hoeken, en toen Rosi zag, welk een ontzetting in Veronika's oogen begon te gloeien, vroeg ze:

„Wat is er? Wat is er?" eenige keeren vlug achter elkaar, en hoewel Veronika alles om zich heen voelde draaien, leek het haar toch, alsof er schuldbewustzijn en een groote angst in de stem van haar tante klonken.

Ze keerde zich om.

Rosi kwam op haar toe en bracht haar stil weer in de kamer. Op den drempel bleef Veronika staan en vroeg zachtjes:

„Maar waarom is hij weggegaan?"

Rosi wist geen antwoord.

„Waarom?"

Veronika sprak nu meer voor zichzelf.

„Hij wou me toch komen halen, hij wou me toch meenemen...."

„Wat zeg je? God kind wat zeg je toch? Dat is immers onzin."

Veronika hoorde het niet en heftiger, met schokkend gesnik, zei ze:

„Ik heb hem toch beloofd, dat ik bij hem zal blijven, voor eeuwig en altijd...."

Rosi schrok bij deze woorden, en het viel haar op, dat Veronika nu pas onder den indruk was, bedroefder dan daarstraks, toen ze geslagen werd. Na een poosje zei ze onzeker:

„Maar kind? Wat valt je in? Dat is immers onzin, dat was toch allemaal maar voor de grap."

Veronika hief haar gezichtje naar haar op en zag met smartelijke oogen haar tante aan, zooals kinderen kijken, aan wie men spookgeschiedenissen vertelt.

Rosi sprak dringender voort:

„Ja, ja, het was maar voor de grap, natuurlijk. Nu is het eenmaal gebeurd en nu is het ook al weer vergeten.... en jij.."

Ze praatte maar door, als om zich tegen dit bleeke gezichtje te verweren:

„Jij gaat straks lekker naar huis.... en....", voegde ze er zachter aan toe: „en je mag niets aan je moeder vertellen, hoor, niets."

Veronika stond op, liep wankelend naar de tafel, nam haar pakje op en ging naar de deur.

Rosi trad op haar toe:

„God nee, als je vandaag nog wilt blijven, mag je gerust blijven, hoor."

Veronika stond voor den knop van de deur en raakte hem niet aan.

„Maar je moet eerst nog wat eten — het is trouwens bijna middag."

Veronika bewoog zich niet. Onafgewend staarde ze naar het slot, als een schuwe hond, die naar buiten wil.

Rosi wist niet wat ze doen moest.

Ze schudde Veronika zachtjes aan haar schouder:

„Zeg, hoor je niet? Je moet niet zoo koppig zijn, geef antwoord!"

Doch Veronika hield haar lippen opeengeklemd.

Radeloos liep haar tante heen en weer, ruimde hier en daar doelloos wat op en keek telkens weer naar Veronika.

„Trouwens.... Je wilt toch niet met je witte jurk aan in den trein gaan? Dat je heelemaal smerig bent als je thuis komt....?"

En omdat ze geen antwoord kreeg, liep ze naar haar toe, om haar het pakje uit de hand te nemen. Doch toen ze er aan trok, voelde ze den vasten greep, waarmee Veronika haar eigendommen vasthield

en daaraan herkende ze een onwrikbare vastbeslotenheid en zei alleen:

„In godsnaam.... ga dan maar dadelijk.... maar ik kan niet met je mee naar de trein.... ik niet.... ga zitten, toe, even maar, heel even...."

En daar Veronika niet van haar plaats kwam:

„Dadelijk kan je vertrekken.... wacht even.... Keetje moet zich eerst aankleeden.... Keetje zal je wegbrengen...."

Veronika liet zich weer naar een stoel brengen. Daar zat ze, rechtop, hield haar pakje met beide handen op haar knieën vast en staarde voor zich uit.

Tante Rosi ging de kamer uit. Een lange tijd verliep, toen kwam de oude Keetje, wier korte grijze haar in een mager vlechtje in haar nek hing; ze droeg een blad, waarop allerlei bordjes met eten stonden.

„Hier is wat voor u.... eet maar wat.... in die tijd klee ik me aan."

Haar handen in haar zij, bleef ze nog voor Veronika staan en bekeek haar nieuwsgierig.

Weer verliep, nadat Keetje zich verwijderd had, een lange tijd. Veronika at niet, ze bewoog zich nauwelijks.

Toen Rosi laat op den middag weer binnenkwam, stond Veronika voor het schilderij met de zwaan en bekeek de teedere, in de omarming van den zwaan neerliggende Leda.

„Ziezoo, nu is het tijd om te gaan."

Veronika draaide zich bij deze woorden om en liep met gelijkmatige, stille schreden naar de deur, zonder Rosi aan te zien, als in slaap.

„Zelfs het eten heb je niet aangeraakt...."

Veronika liep door.

Rosi holde haar na.

„Wacht nog even...."

En toen zei ze schuchter:

„Zoo.... zonder groetje.... wil je van me weggaan?"

Veronika zweeg.

Rosi stond verlegen, verwonderd en bevreesd naast haar, tastte haastig naar haar hand en sprak toen haastig:

„Kijk eens, dat stuurt hij je.... Ferdinand...."

Nu zweeg ze. Want nu rustten Veronika's oogen glanzend op haar en deze blik trof haar als een plotselinge slag. Ze hield onbeholpen een paar bankbiljetten in haar hand en omdat Veronika er niet op lette, bukte ze zich en

schoof het ritselende papier diep in het pakje.

„Pas maar op dat je het niet verliest.... hij heeft het me voor jou gegeven.... Je moet er iets moois voor je zelf voor koopen.... Maar als ze je er thuis naar vragen, zeg je maar dat je het van mij hebt.... begrijp je? Ja.... en nog iets.... let goed op.... als er soms.... nou ja, je weet wel.... het zou toch kunnen.... schrijf mij dan maar.... hoor je? ....Maar dan moet je me dadelijk schrijven.... en dan haal ik je hier naar toe.... en dan moet hij iets voor je doen, die slechte kerel.... Maar heb je het gehoord? Niks aan je moeder zeggen.... en mij dadelijk schrijven.... en god zegen je.... dag...."

Rosi wilde zich bukken en Veronika op het voorhoofd kussen, maar nog aldoor rustte deze vragende, verwarrende kinderblik op haar.

Ze bleef halverwege in haar beweging steken en herhaalde enkel zachtjes:

„God zegen je verder...."

In de voorkamer wachtte de oude Keetje; ze had een blauw gestreepte katoenen japon aan en was blootshoofds.

Veronika daalde langzaam, voetje voor voetje de smalle kronkelende trap achter Keetje af. Toen ze

op de eerste tree voorbij het kleine deurtje kwam, werd deze haastig geopend.

Guusje glipte naar buiten, sloeg haar armen om Veronika's hals en fluisterde:

„Het heeft je geen geluk gebracht, mijn kransje."

Toen kuste ze haar op den mond en Veronika lag snikkend aan haar borst.

In een langzamen omnibus reed Veronika door de straten. Een loome, slaperige middagzon lag op het witte asphalt, hing verdrietig om al de menschen en woelde in de uitwasemingen der goten.

De oude Keetje babbelde met de menschen in den omnibus.

Ze vertelde van Veronika, van haar tante, van de aanneming, het horloge en de jurk; doch over al het andere zweeg ze. Men luisterde naar haar zonder te antwoorden. Alleen een deftige heer, die tegenover hen zat, boog naar voren en zag Veronika pal in het gezicht.

„Maar bedroefd is het kleine juffertje," zei hij, „zoo mooi en zoo bedroefd...."

„Dat is nog al glad," riep Kaatje snel, „omdat ze weer naar huis gaat. Het bevalt haar best in Weenen."

De conducteur, een kleine krombeenige man, die ontzettend zweette, werd een en al geestdrift:

„Dat geloof ik, dat ze dat wel zou willen, en ze zou gauw genoeg aanspraak vinden," daarbij lachte hij den keurigen heer brutaal in zijn gezicht.

Deze zweeg echter en keek op straat.

Op het station zei Keetje nog:

„Wel thuis hoor en pas op dat u niks verliest.... Zooveel geld.... en zooveel dingen."

Veronika stapte in de coupé, zonder iets te antwoorden, zonder iets te hooren, zonder te groeten.

Daar zat ze, ineengedoken, en hield haar pakje op haar knieën en toen ze al een heel eind van Weenen vandaan was, al voorbij Klosterneuburg, schudde ze alleen een keer heel heftig haar hoofd.

Toen zat ze weer een poos zoo gedachteloos, dat de schuddende beweging van het rijden haar telkens als een slapende heen en weer gooide.

Menschen kwamen en gingen, iederen keer, zoo vaak de trein stilhield. Veronika begon onrustig te worden. Ze haalde onder alles uit het groote hart van taaitaai, lette er niet op, dat het geld daarbij viel en in een draaiende prop langzaam naar den grond zweefde.

Maar toen, nauwelijks stond de trein in het

station Tulln stil, stond ze plotseling op, alsof ze gehoor gaf aan een roep, en hoewel ze het doel van haar reis nog niet bereikt had, verliet ze den trein, zoo haastig als in angst. De trein reed verder en in de leege coupé was niets gebleven dan Veronika's losgeraakte pakje, haar oude jurk, haar nieuwe gebedenboek en de verstrooide bankbiljetten.

Veronika liep langzaam in de avondschemering naar het stadje toe. Een paar menschen wandelden in den rooden schijn van den zonsondergang. Kinderen liepen te spelen. Toen kwam een kleine rij kastanjeboomen, die aan den oever van de Donau stond en Veronika stapte daartusschen en staarde neer op het water, dat in de vlammen der verzinkende zon gloeide. Ze nam haar hart van taaitaai uit het omhulsel en liet het papier in den wind fladderen. Langzaam schreed ze voort, het hart in beide handen voor zich uitdragend en staarde naar de vele kleuren, die door het witte suikerglazuursel keurig omslingerd en afgedeeld waren.

Boven haar sloegen plots luide klokkegalmen aan, daalden neer en vlogen ver over het water naar de uitgestrekte landen toe. Veronika stond voor de kerk, die met haar grijze muren en haar kleine donkere poort voor haar opdoemde.

Ze trad er binnen en zag alles vonkelend verlicht. Hier was het al avond en een groote gemeente vulde de zwarte banken. Voor het altaar knielde, omstraald door het kaarslicht, een oude priester in stil gebed.

Bevend bleef Veronika bij de deur staan, hield het hart tegen haar borst geklemd, vouwde haar handen en vele tranen liepen nu langs haar wangen, verblindden haar oogen, zoodat ze langzaam de leden neersloeg, om haar oogen te drogen, en telkens wanneer ze haar oogleden sloot, voelde ze hoe heet haar tranen waren, en telkens wanneer ze haar oogen opsloeg, voelde ze hoe nieuwe droppels over haar wangen liepen, al maar langs denzelfden weg.

De kerk was groot en plechtig, en overal vonkelde het goud aan de muren, aan de altaren en in den spelenden glans der kaarsen. En donkere heiligenbeelden keken ernstig naar omlaag en grijze beeldjes met gouden ringen om het hoofd zagen op haar neer.

Opeens begon het orgel te spelen, zoodat het was alsof alle lichten van den reusachtigen klank begonnen te trillen.

Veronika schrok, alsof ze een toornige stem vernam en stond ineengekrompen stil, met gebogen hoofd. Toen viel met een langgerekt, klaaglijk ge-

zang de gemeente in het orgelspel en het was alsof er nu dingen verkondigd werden, die voor eeuwig verloren waren. Veronika's adem ging zoo zwaar, dat ze met haar handen in de lucht greep. Het hart viel op de steenen en sprong in stukken.

Doch zij vloog in den vrijen avond naar buiten.

Een heel eind liep ze langs de rij kastanjeboomen terug, langs de hooge spoorbrug, die over de rivier leidt.

De duisternis gleed zwaar neer, toen ze in de open landen vlak aan den oever kwam en in het stille gras langzamer ging loopen. Een stil geruisch drong van het water aan, vermengd met het luide gepiep der krekels. Ze liep maar door, al maar door, den verloren blik op de laatste roode wolkenstrepen gericht.

Toen kromp ze ineen, omdat een hand zich op haar schouder lei. Twee soldaten stonden voor haar. Bruine, wilde, lachende gezichten. Trillend deinsde ze achteruit en hoorde hoe ze tegen haar praatten.

Ze deed nog een paar stappen, keerde zich om en zag hoe de twee mannen haar volgden.

Toen gaf ze een luiden gil. Ze begon te hollen, al sneller, en omdat ze hoorde roepen, nog sneller, al dichter naar het water toe.

Nu vernam ze niets meer dan het gehamer harer slapen.

Ze liep de helling af, kwam lager op het grint, deed een kleinen sprong, die in haar troosteloosheid als een haastige herinnering aan de vroolijke kinderspelen door haar heen vloog. Toen was het haar, alsof iemand met koude grepen in haar kleeren naar haar lichaam woelde.

Ze zag opeens haar ouders, hoe ze aan de witte tafel thuis over de voor gebogen zaten en haar toeknikten; ze zag tante Rosi met uitgestrekte armen, vernam plotseling haar frissche stem, zingend, vlak aan haar oor. De steenen engel van het graf van den ouden pastoor schoot langs haar heen en viel om, toen stortte de dorpskerk in, met een gedonder dat haar den adem benam.

Het werd licht in haar. Ze zag de groote stad en de brug en zich zelf langs de rivier gaan, langzaam, in haar witte jurk, den krans in haar haren, en bleek, en de menschen verdrongen zich al om de weerkeerende Veronika te zien.

Toen werd het stil en donker om haar heen.

Maar de rivier droeg haar met zich mee in de goede richting en hij liet haar niet in den arm glijden die zich door de binnenstraten kronkelt.

Ver buiten de stad dreef ze toen in den duisteren nacht voorbij, waar de rivier buiten de stad door de landen voortstroomt; en ze was nu als een kleine lichte vlek op de nacht-zwarte golven.

Verder verscheen in de Daalderseditie:

OLGA WELGEMOED

DOOR

FELIX SALTEN

Prijs gebonden f 1.50

Geïllustreerd omslag van Is. van Mens

Felix Salten heeft deze kleine, maar zeer tragische en aandoenlijke geschiedenis beschreven in een fijnen toon, gevoelig, en waar het noodig was levendig en vol gloed en kleur. Alice van Nahuys zorgde voor de goede vertaling. *Haarl. Dagblad.*

Het is een mooi boek. *Het Vaderland.*

Het leven van Olga, die door haar vader verstooten is, is knap verteld.
Amersfoortsch Dagblad.

Een pakkende roman. *Zutfensche Courant.*

UITGAVE VAN
VAN HOLKEMA & WARENDORF
AMSTERDAM

DE DIAMANTMIJNEN VAN KONING SALOMO

DOOR

H. RIDER HAGGARD

Prijs gebonden f 1.50

Geïllustreerd omslag van Is. van Mens

Een der meest bekende romans van H. Rider Haggard, een spannend verhaal met jacht en andere avonturen en veel geheimzinnigheden. *Haarl. Dagblad*

Een amusant verhaal. *Haagsche Post*

Het is een boek vol spanning en zoo verteld, dat het een genot is om het te lezen. *Rott. Nieuwsblad*

UITGAVE VAN

VAN HOLKEMA & WARENDORF

AMSTERDAM